

M BÜLTEN

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI ANKARA ŞUBESİ
HABER BÜLTENİ SAYI: 2017 / 02 **ankara**

REFERANDUM ÖZEL SAYISI

İÇİNDEKİLER

- 3 Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi
- 11 Barolar Birliğinin Değişiklik Maddelerine Dair Değerlendirmeleri
- 20 Referandum Bilgi Testi
- 22 Referandum Yorum Testi
- 24 Başkanlık ve Parlamenter Rejimlerde Mühendislik / Selim TULUMTAŞ
- 31 Neval Oğan BALKIZ 11 Mart 2017 Tarihli İMO Danışma Kurulu Konuşmasından
- 39 Mühendis, Mimar Ve Şehir Plancıları Anayasa Değişikliği Referandumunda Hayır Diyor
- 46 Hayır ve Ötesi
- 47 Oyum Güvende Olsun Diyenler Harekete Geçiyor

BÜLTEN ankara

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası
Ankara Şubesi Adına Sahibi
Selim Tulumtaş

Yazı İşleri Müdürü
Özgür Topçu

Yayın Kurulu:
Köksal Şahin
Mustafa Akyunak
Özer Akkuş
Taylan Ulaş Evcimen
Onur Bektaş

Tarih ve Sayı:
Mart-Nisan 2017/2

Yönetim Adresi:
Necatibey Caddesi No: 57
Kızılay Ankara
Tel: 312 294 30 66
Faks: 312 294 30 77
ankara.imo.org.tr
bulten@imoankara.org.tr

Yayın Türü:
Bölgesel Süreli Yayın
ISSN 1301-1219
Basım Tarihi: Nisan 2017
Basım Adedi: 30.000 Adet

Baskı:
Patika Ajans Matbaacılık Ltd. Şti.
Adakale Sokak No: 4/B Kızılay
ANKARA
Tel: 312 431 22 11

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Ankara Şubesi'nin aylık yayınıdır. Üyelere ücretsiz gönderilir. Bülten gönderilecek yazılar iki aralıklı ve iki kopya olarak gönderilmelidir. Yayın Kurulu gönderilen yazılarda dil, anlatım ve yazım yönünden gerekli düzeltme ve kısaltmalar yapabilir. Yayımlanan yapıtların sorumluluğu sahibine aittir. Gönderilen yazılar geri verilmez.

Değerli meslektaşlarımız,

Ülkemizin içerisinde geçtiği süreçte mesleğimizin ve meslektaşlarımızın sorunlarının ülke sorunlarından bağımsız düşünölemeyeceği bilinciyle, bültenimizin bu sayısını 16 Nisan 2017 tarihinde gerçekleştirilecek olan referanduma ayırmayı tercih ettik.

- Konuya ilişkin bilgi eksikliğinin farkında olarak Anayasa Değişikliği Teklifinin tam metnini ve peşi sıra Barolar Birliği'nin teklife ilişkin değerlendirmelerini ilk olarak sizlerle paylaşmayı doğru bulduk.
- Bu bilgilenmenin sonrasında referandumla ilgili bilgi ve yorum testlerimiz ile kendimizi sınavalım istedik.
- Ardından Anayasa Değişikliği Teklifini mühendislik parametreleriyle ve "Başkanlık ve Parlamenter Rejimler" bağlamında değerlendiren, Başkanımız **Selim TULUMTAŞ** imzalı inceleme yazısını dikkat ve görüşlerinize sunmak istedik.
- Hukukçu/Akademisyen Neval Oğan Balkız Hocamızın İMO Danışma Kurulu'nda yaptığı sunumu da sizlerle paylaştık.
- Bununla birlikte sandık güvenliği ile ilgili çalışma yapan gönüller hakkında bilgi vermeyi de gerekli gördük.

Referanduma ilişkin doğru bilimsel ve gerçekçi bir bakış açısı sunması ve kararınızı bu doğrultuda pekiştirmenize vesile olmasını dileriz.

İMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi

MADDE 1- 7/11/1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 9 uncu maddesine “bağımsız” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve tarafsız” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 2- 2709 sayılı Kanunun 75 inci maddesinde yer alan “beşyüzelli” ibaresi “altıyüz” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 3- 2709 sayılı Kanunun 76 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Yirmibeş” ibaresi “Onsekiz” şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan “yükümlü olduğu askerlik hizmetini yapmamış olanlar,” ibaresi “askerlikle ilişkisi olanlar,” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 4- 2709 sayılı Kanunun 77 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. “C. Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanının seçim dönemi MADDE 77- Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri beş yılda bir aynı günde yapılır. Süresi biten milletvekili yeniden seçilebilir. Cumhurbaşkanlığı seçiminde birinci oylamada gerekli çoğunluğun sağlanamaması halinde 101 inci maddedeki usule göre ikinci oylama yapılır.”

MADDE 5- 2709 sayılı Kanunun 87 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 87- Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri, kanun

koymak, değiştirmek ve kaldırmak; bütçe ve kesinhesap kanun tekliflerini görüşmek ve kabul etmek; para basılmasına ve savaş ilânına karar vermek; milletlerarası anlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun kararı ile genel ve özel af ilânına karar vermek ve Anayasanın diğer maddelerinde öngörülen yetkileri kullanmak ve görevleri yerine getirmektedir.”

MADDE 6- 2709 sayılı Kanunun 98 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve kenar başlığı metinden çıkarılmıştır. “MADDE 98- Türkiye Büyük Millet Meclisi; meclis araştırması, genel görüşme, meclis soruşturması ve yazılı soru yollarıyla bilgi edinme ve denetleme yetkisini kullanır. Meclis araştırması, belli bir konuda bilgi

edinmek için yapılan incelemeden ibarettir. Genel görüşme, toplumu ve Devlet faaliyetlerini ilgilendiren belli bir konunun Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesidir. Meclis soruşturması, Cumhurbaşkanını yardımcılarını ve bakanlar hakkında 106 ncı maddenin beşinci, altıncı ve yedinci fıkraları uyarınca yapılan soruşturmadan ibarettir. Yazılı soru; yazılı olarak en geç onbeş gün içinde cevaplanmak üzere milletvekillerinin, Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanlara yazılı olarak soru sormalarından ibarettir. Meclis araştırması, genel görüşme ve yazılı soru önergelerinin verilme şekli, içeriği ve kapsamı ile araştırma usulleri Meclis İçtüzüğü ile düzenlenir.”

MADDE 7- 2709 sayılı Kanunun 101 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. “A. Adaylık ve seçimi MADDE 101-Cumhurbaşkanı, kırk yaşını doldurmuş, yükseköğrenim yapmış, milletvekili seçilme yeterliliğine sahip, Türk vatandaşları arasından, doğrudan halk tarafından seçilir. Cumhurbaşkanının görev süresi beş yıldır. Bir kimse en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebilir. Cumhurbaşkanlığına, siyasi parti grupları, en son yapılan genel seçimlerde toplam geçerli oyların tek başına veya birlikte en az yüzde beşini almış olan siyasi partiler ile en az yüz bin seçmen aday gösterebilir. Cumhurbaşkanı seçilen milletvekilinin Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği

sona erer. Genel oyla yapılacak seçimde, geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir. İlk oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamayı izleyen ikinci pazar günü ikinci oylama yapılır. Bu oylamaya, ilk oylamada en çok oy almış iki aday katılır ve geçerli oyların çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir. İkinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin herhangi bir nedenle seçime katılmaması halinde; ikinci oylama, boşalan adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre ikame edilmesi suretiyle yapılır. İkinci oylamaya tek adayın kalması halinde, bu oylama referandum şeklinde yapılır. Aday, geçerli oyların salt çoğunluğunu aldığı takdirde Cumhurbaşkanı seçilir. Oylamada, adayın geçerli oyların çoğunluğunu alamaması halinde, sadece Cumhurbaşkanı seçimi yenilenir. Seçimlerin tamamlanamaması halinde, yenisi göreve başlayıncaya kadar mevcut Cumhurbaşkanının görevi devam eder. Cumhurbaşkanlığı seçimlerine ilişkin diğer usul ve esaslar kanunla düzenlenir.”

MADDE 8- 2709 sayılı Kanunun 104 üncü maddesi aşağıdaki şekilde

değiştirilmiştir. “MADDE 104- Cumhurbaşkanı Devletin başıdır. Yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına aittir. Cumhurbaşkanı, Devlet başkanı sıfatıyla Türkiye Cumhuriyetini ve Türk Milletinin birliğini temsil eder; Anayasanın uygulanmasını, Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını temin eder. Gerekli gördüğü takdirde, yassama yılının ilk günü Türkiye Büyük Millet Meclisinde açılış konuşmasını yapar. Ülkenin iç ve dış siyaseti hakkında Meclise mesaj verir. Kanunları yayımlar. Kanunları tekrar görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderir. Kanunların, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün tümünün veya belirli hükümlerinin Anayasaya şekil veya esas bakımından aykırı oldukları gerekçesiyle Anayasa Mahkemesinde iptal davası açar. Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanları atar ve görevlerine son verir. Üst kademe kamu yöneticilerini atar, görevlerine son verir ve bunların atanmalarına ilişkin usul ve esasları Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenler. Yabancı devletlere Türkiye Cumhuriyetinin temsilcilerini gönderir, Türkiye Cumhuriyetine gönderilecek yabancı devlet temsilcilerini kabul

eder. Milletlerarası andlaşmaları onaylar ve yayımlar. Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları gerekli gördüğü takdirde halkoyuna sunar. Milli güvenlik politikalarını belirler ve gerekli tedbirleri alır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi adına Türk Silahlı Kuvvetlerinin Başkomutanlığını temsil eder. Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına karar verir. Sürekli hastalık, sakatlık ve kocama sebebiyle kişilerin cezalarını hafifletir veya kaldırır. Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemez. Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde, kanun hükümleri uygulanır. Türkiye Büyük Millet Mec-

HAYIR

lisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, Cumhurbaşkanlığı kararnameyi hükümsüz hale gelir. Cumhurbaşkanı, kanunların uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilir. Kararnameler ve yönetmelikler, yayımdan sonraki bir tarih belirlenmemişse, Resmî Gazetede yayımlandıkları gün yürürlüğe girer. Cumhurbaşkanı, ayrıca Anayasada ve kanunlarda verilen seçme ve atama görevleri ile diğer görevleri yerine getirir ve yetkileri kullanır.”

MADDE 9- 2709 sayılı Kanunun 105 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“E. Cumhurbaşkanının cezai sorumluluğu MADDE 105- Cumhurbaşkanı hakkında, bir suç işlediği iddiasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğunun vereceği önergeyle soruşturma açılması istenebilir. Meclis, önergeyi en geç bir ay içinde görüşür ve üye tamsayısının beşte üçünün gizli oyuyla soruşturma açılmasına karar verebilir. Soruşturma açılmasına karar verilmesi halinde, Meclisteki siyasi partilerin, güçleri oranında komisyona verebilecekleri üye sayısının üç katı olarak gösterecekleri adaylar arasından her siyasi parti için ayrı ayrı ad çekme suretiyle kurulacak onbeş kişilik bir komisyon tarafından soruşturma yapılır. Komisyon, soruşturma sonucunu belirten raporunu iki ay içinde Meclis Başkanlığına sunar. Soruşturmanın bu sürede bitirilememesi halinde, komisyona bir aylık yeni ve kesin bir süre verilir. Rapor Başkanlığa verildiği tarihten itibaren on gün içinde dağıtılır, dağıtı-

mından itibaren on gün içinde Genel Kurulda görüşülür. Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının üçte ikisinin gizli oyuyla Yüce Divana sevk kararı alabilir. Yüce Divan yargılaması üç ay içinde tamamlanır, bu sürede tamamlanamazsa bir defaya mahsus olmak üzere üç aylık ek süre verilir, yargılama bu sürede kesin olarak tamamlanır. Hakkında soruşturma açılmasına karar verilen Cumhurbaşkanı, seçim kararı alamaz. Yüce Divanda seçilmeye engel bir suçtan mahkûm edilen Cumhurbaşkanının görevi sona erer. Cumhurbaşkanının görevde bulunduğu sürede işlediği iddia edilen suçlar için görevi bittikten sonra da bu madde hükmü uygulanır.”

MADDE 10- 2709 sayılı Kanunun 106 ncı maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. “F. Cumhurbaşkanı yardımcılarını, Cumhurbaşkanına vekâlet ve bakanlar MADDE 106- Cumhurbaşkanı, seçildikten sonra bir veya daha fazla Cumhurbaşkanı yardımcısı atayabilir. Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması halinde, kırkbeş gün içinde Cumhurbaşkanı seçimi yapılır. Yenisi seçilene kadar Cumhurbaşkanı yardımcısı Cumhurbaşkanlığına vekâlet eder ve Cumhurbaşkanına ait yetkileri kullanır. Genel seçime bir yıl veya daha az kalmışsa Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimi de Cumhurbaşkanı seçimi ile birlikte yenilenir. Genel seçime bir yıldan fazla kalmışsa seçilen Cumhurbaşkanı Türkiye Büyük Millet Meclisi seçim tarihine kadar görevine devam eder. Kalan süreyi tamamlayan Cumhurbaşkanı açısından bu süre dönemden sayılmaz. Türkiye Büyük Millet Meclisi genel

seçimlerinin yapılacağı tarihte her iki seçim birlikte yapılır. Cumhurbaşkanının hastalık ve yurt dışına çıkma gibi sebeplerle geçici olarak görevinden ayrılması hallerinde, Cumhurbaşkanı yardımcısı Cumhurbaşkanına vekâlet eder ve Cumhurbaşkanına ait yetkileri kullanır. Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanlar, milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olanlar arasından Cumhurbaşkanı tarafından atanır ve görevden alınır. Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanlar, 81 inci maddede yazılı şekilde Türkiye Büyük Millet Meclisi önünde and içerler. Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakan olarak atanırlarsa üyelikleri sona erer.

Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanlar, Cumhurbaşkanına karşı sorumludur. Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanlar hakkında görevleriyle ilgili suç işledikleri iddiasıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğunun vereceği önergeyle soruşturma açılması istenebilir. Meclis, önergeyi en geç bir ay içinde görüşür ve üye tamsayısının beşte üçünün gizli oyuyla soruşturma açılmasına karar verebilir. Soruşturma açılmasına karar verilmesi halinde, Meclisteki siyasi partilerin, güçleri oranında komisyona verebilecekleri üye sayısının üç katı olarak gösterecekleri adaylar arasından, her siyasi parti için ayrı ayrı ad çekme suretiyle kurulacak onbeş kişilik bir komisyon tarafından soruşturma yapılır. Komisyon, soruşturma sonucunu belirten raporunu iki ay içinde Meclis Başkanlığına sunar. Soruşturmanın bu sürede bitirilememesi halinde, komisyona bir aylık yeni ve kesin bir süre verilir. Rapor Başkanlığa

verildiği tarihten itibaren on gün içinde dağıtılır ve dağıtımından itibaren on gün içinde Genel Kurulda görüşülür. Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının üçte ikisinin gizli oyuyla Yüce Divana sevk kararı alabilir. Yüce Divan yargılaması üç ay içinde tamamlanır, bu sürede tamamlanamazsa bir defaya mahsus olmak üzere üç aylık ek süre verilir, yargılama bu sürede kesin olarak tamamlanır. Bu kişilerin görevde buldukları sürede, görevleriyle ilgili işledikleri iddia edilen suçlar bakımından, görevleri bittikten sonra da beşinci, altıncı ve yedinci fıkra hükümleri uygulanır. Yüce Divanda seçilmeye engel bir suçtan mahkûm edilen Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanın görevi sona erer.

Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanlar, görevleriyle ilgili olmayan suçlarda yasama dokunulmazlığına ilişkin hükümlerden yararlanır. Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir.”

MADDE 11- 2709 sayılı Kanunun 116 ncı maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“H. Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanı seçimlerinin yenilenmesi

MADDE 116- Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının beşte üç çoğunluğuyla seçimlerin yenilenmesine karar verebilir. Bu halde Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçimi birlikte yapılır.

Cumhurbaşkanının seçimlerin yenilenmesine karar vermesi halinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçimi birlikte yapılır.

Cumhurbaşkanının ikinci döneminde Meclis tarafından seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde, Cumhurbaşkanı bir defa daha aday olabilir. Seçimlerinin birlikte yenilenmesine karar verilen Meclisin ve Cumhurbaşkanının yetki ve görevleri, yeni Meclisin ve Cumhurbaşkanının göreve başlamasına kadar devam eder.

Bu şekilde seçilen Meclis ve Cumhurbaşkanı görev süreleri de beş yıldır.”

MADDE 12 - 2709 sayılı Kanunun 119 uncu maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve kenar başlıkları metinden çıkarılmıştır.

“III. Olağanüstü hal yönetimi

MADDE 119- Cumhurbaşkanı; savaş, savaşı gerektirecek bir durumun baş göstermesi, seferberlik, ayaklanma, vatan veya Cumhuriyete karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışma, ülkenin ve milletin bölünmezliğini içten veya dıştan tehlikeye düşüren şiddet hareketlerinin yaygınlaşması, anayasal düzeni veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerinin ortaya çıkması, şiddet olayları nedeniyle kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması, tabii afet veya tehlikeli salgın hastalık ya da ağır ekonomik bunalımın ortaya çıkması hallerinde yurdun tamamında veya bir bölgesinde, süresi altı ayı geçmemek üzere olağanüstü hal ilan

edebilir. Olağanüstü hal ilanı kararı verildiği gün Resmî Gazetede yayımlanır ve aynı gün Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına sunulur. Türkiye Büyük Millet Meclisi tatilde ise derhal toplantıya çağırılır; Meclis gerekli gördüğü takdirde olağanüstü halin süresini kısaltabilir, uzatabilir veya olağanüstü hali kaldırabilir. Cumhurbaşkanının talebiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi her defasında dört ayı geçmemek üzere süreyi uzatabilir. Savaş hallerinde bu dört aylık süre aranmaz. Olağanüstü hallerde vatandaşlar için getirilecek para, mal ve çalışma yükümlülükleri ile 15 inci maddedeki ilkeler doğrultusunda temel hak ve hürriyetlerin nasıl sınırlanacağı veya geçici olarak durdurulacağı, hangi hükümlerin uygulanacağı ve işlemlerin nasıl yürütüleceği kanunla düzenlenir. Olağanüstü hallerde Cumhurbaşkanı, olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda, 104 üncü maddenin onyedinci fıkrasının ikinci cümlesinde belirtilen sınırlamalara tabi olmaksızın Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Kanun hükmündeki bu kararnameler Resmî Gazetede yayımlanır, aynı gün Meclis onayına sunulur.

Savaş ve mücbir sebeplerle Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplanamaması hâli hariç olmak üzere; olağanüstü hal sırasında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri üç ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülür ve karara bağlanır. Aksi halde olağanüstü hallerde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamesi kendiliğinden yürürlükten kalkar.”

MADDE 13 - 2709 sayılı Kanunun 142 nci maddesine aşağıdaki fıkra

eklenmiştir. “Disiplin mahkemeleri dışında askeri mahkemeler kurulamaz. Ancak savaş halinde, asker kişilerin görevleriyle ilgili olarak işledikleri suçlara ait davalara bakmakla görevli askeri mahkemeler kurulabilir.”

MADDE 14 - 2709 sayılı Kanunun 159’uncu maddesinin başlığı ile birinci ve dokuzuncu fıkralarında yer alan “Yüksek” ibareleri madde metninden çıkarılmış; iki, üç, dört ve beşinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir; altıncı fıkrasında yer alan “asıl” ibaresi madde metninden çıkarılmış; dokuzuncu fıkrasında yer alan “kanun, tüzük, yönetmeliklere ve genelgelere” ibaresi “kanun ve diğer mevzuata” şeklinde değiştirilmiştir.

“Hâkimler ve Savcılar Kurulu onüç üyeden oluşur; iki daire halinde çalışır.

Kurulun Başkanı Adalet Bakanıdır. Adalet Bakanlığı Müsteşarı Kurulun tabii üyesidir.

Kurulun, üç üyesi birinci sınıf olup, birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş adli yargı hâkim ve savcılar arasından, bir üyesi birinci sınıf olup, birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş idarî yargı hâkim ve savcılar arasından Cumhurbaşkanınca; üç üyesi Yargıtay üyeleri, bir üyesi Danıştay üyeleri, üç üyesi nitelikleri kanunda belirtilen yükseköğretim kurumlarının hukuk dallarında görev yapan öğretim üyeleri ile avukatlar arasından Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçilir. Öğretim üyeleri ile avukatlar arasından seçilen üyelerden, en az birinin öğretim üyesi ve en az birinin de avukat olması

zorunludur. Kurulun Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçilecek üyeliklerine ilişkin başvurular, Meclis Başkanlığına yapılır. Başkanlık, başvuruları Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyona gönderir. Komisyon her bir üyelik için üç adayı, üye tamsayısının üçte iki çoğunluğuyla belirler. Birinci oylamada aday belirleme işleminin sonuçlandırılmaması halinde ikinci oylamada üye tamsayısının beşte üç çoğunluğu aranır. Bu oylamada da aday belirlenmediği takdirde, her bir üyelik için en çok oyu alan iki aday arasında ad çekme usulü ile aday belirleme işlemi tamamlanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Komisyon tarafından belirlenen adaylar arasından, her bir üye için ayrı ayrı gizli oyla seçim yapar. Birinci oylamada üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu; bu oylamada seçimin sonuçlandırılmaması halinde, ikinci oylamada üye tamsayısının beşte üç çoğunluğu aranır. İkinci oylamada da üye seçilemediği takdirde en çok oyu alan iki aday arasında ad çekme usulü ile üye seçimi tamamlanır.

Üyeler dört yıl için seçilir. Süresi biten üyeler bir kez daha seçilebilir. Kurul üyeliği seçimi, üyelerin görev süresinin dolmasından önceki otuz gün içinde yapılır. Seçilen üyelerin görev süreleri dolmadan Kurul üyeliğinin boşalması durumunda, boşalmayı takip eden otuz gün içinde, yeni üyelerin seçimi yapılır.”

MADDE 15 - 2709 sayılı Kanunun 161 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“A. Bütçe ve kesin hesap MADDE

161- Kamu idarelerinin ve kamu iktisadî teşebbüsleri dışındaki kamu tüzel kişilerinin harcamaları yıllık bütçelerle yapılır. Malî yıl başlangıcı ile merkezi yönetim bütçesinin hazırlanması, uygulanması ve kontrolü ile yatırımlar veya bir yıldan fazla sürecek iş ve hizmetler için özel süre ve usuller kanunla düzenlenir. Bütçe kanununa, bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz. Cumhurbaşkanı bütçe kanun teklifini, malî yılbaşından en az yetmişbeş gün önce, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunar. Bütçe teklifi Bütçe Komisyonunda görüşülür. Komisyonun ellibeş gün içinde kabul edeceği metin Genel Kurulda görüşülür ve malî yılbaşına kadar karara bağlanır. Bütçe kanununun süresinde yürürlüğe konulamaması halinde, geçici bütçe kanunu çıkarılır. Geçici bütçe kanununun da çıkarılmaması durumunda, yeni bütçe kanunu kabul edilinceye kadar bir önceki yılın bütçesi yeniden değerlendirilmesine göre artırılarak uygulanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Genel Kurulda kamu idare bütçeleri hakkında düşüncelerini her bütçenin görüşülmesi sırasında açıklarlar, gider artırıcı veya gelirleri azaltıcı önerilerde bulunamazlar. Genel Kurulda kamu idare bütçeleri ile değişiklik önerileri, üzerinde ayrıca görüşme yapılmaksızın okunur ve oylanır. Merkezî yönetim bütçesiyle verilen ödenek, harcanabilecek tutarın sınırını gösterir. Harcanabilecek tutarın Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle aşılabileceğine dair bütçe kanununa hüküm konulamaz. Carî yıl bütçesindeki ödenek artışını öngören değişiklik teklifleri ile carî ve izleyen yılların bütçelerine malî yük getiren tekliflerde, öngörülen giderleri

karşılayabilecek malî kaynak gösterilmesi zorunludur. Merkezî yönetim kesinhesap kanunu teklifi, ilgili olduğu malî yılın sonundan başlayarak en geç altı ay sonra Cumhurbaşkanı tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur. Sayıştay genel uygunluk bildirimini, ilişkin olduğu kesinhesap kanun teklifinin verilmesinden başlayarak en geç yetmişbeş gün içinde Meclise sunar. Kesinhesap kanunu teklifi ve genel uygunluk bildiriminin Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olması, ilgili yıla ait Sayıştayca sonuçlandırılmamış denetim ve hesap yargılamasını önlemez ve bunların karara bağlandığı anlamına gelmez. Kesinhesap kanunu teklifi, yeni yıl bütçe kanunu teklifiyle birlikte görüşülür ve karara bağlanır.”

MADDE 16 - 2709 sayılı Kanunun;

A) 8 inci maddesinde yer alan “ve Bakanlar Kurulu”; 15 inci maddesinin birinci fıkrasında, 17 nci maddesinin dördüncü fıkrasında ve 19 uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “, sıkıyönetim”; 88 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Bakanlar Kurulu ve”, ikinci fıkrasında yer alan “tasarı ve”; 93 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “, doğrudan doğruya veya Bakanlar Kurulunun istemi üzerine,”; 125 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Cumhurbaşkanının tek başına yapacağı işlemler ile Yüksek Askerî Şuranın kararları yargı denetimi dışındadır. Ancak,” ve altıncı fıkrasında yer alan “sıkıyönetim,”; 148 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “, sıkıyönetim”, altıncı fıkrasında yer alan “, Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi” ve “Yük-

sek”, yedinci fıkrasında yer alan “ile Jandarma Genel Komutanı”; 153 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “tasarı veya”; 154 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Yüksek”; 155 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Başbakan ve Bakanlar Kurulunca gönderilen kanun tasarıları,” ve “tüzük tasarılarını incelemek,”, üçüncü fıkrasında yer alan “Yüksek” ibareleri madde metinlerinden çıkarılmıştır.

B) 73 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “Bakanlar Kuruluna” ibaresi “Cumhurbaşkanına”; 78 inci maddesinin başlığı “D. Seçimlerin geriye bırakılması ve ara seçimler”; 117 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Bakanlar Kurulu” ibaresi “Cumhurbaşkanı”; 118 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Başbakan, Genelkurmay Başkanı, Başbakan yardımcıları,” ibaresi “Cumhurbaşkanı yardımcıları,”, “Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanları ve Jandarma Genel Komutanından” ibaresi “Genelkurmay Başkanı, Kara, Deniz ve Hava kuvvetleri komutanlarından”, üçüncü fıkrasında yer alan “Bakanlar Kuruluna” ibaresi “Cumhurbaşkanına”, “Bakanlar Kurulunca” ibaresi “Cumhurbaşkanınca”, dördüncü fıkrasında yer alan “Başbakan” ibaresi “Cumhurbaşkanı yardımcıları”, beşinci fıkrasında yer alan “Başbakanın” ibaresi “Cumhurbaşkanı yardımcısının”, altıncı fıkrasında yer alan “kanunla” ibaresi “Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle”; 123 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak” ibaresi “kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle”; 124 üncü maddesinin birinci fıkrasında

yer alan “Başbakanlık” ibaresi “Cumhurbaşkanı” ve “tüzüklerin” ibaresi “Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin”; 127 nci maddesinin altıncı fıkrasında yer alan “Bakanlar Kurulunun” ibaresi “Cumhurbaşkanının”; 131 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “ve Bakanlar Kurulunca” ibaresi “tarafından”; 134 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Başbakanlığa” ibaresi “Cumhurbaşkanının görevlendireceği bakana”; 137 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “tüzük” ibaresi “Cumhurbaşkanlığı kararnamesi”; 148 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “kanun hükmünde kararnamelerin” ibareleri “Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin”, altıncı fıkrasında yer alan “Bakanlar Kurulu üyelerini” ibaresi “Cumhurbaşkanı yardımcılarını, bakanları,”; 149 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “oniki” ibaresi “on”; 150’nci maddesinde yer alan “kanun hükmündeki kararnamelerin” ibaresi “Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin” ve “iktidar ve anamuhalefet partisi Meclis grupları ile Türkiye Büyük Millet Meclisi” ibaresi “Türkiye Büyük Millet Meclisinde en fazla üyeye sahip iki siyasi parti grubuna ve”; 151 inci maddesi ile 153 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “kanun hükmünde kararname” ibareleri “Cumhurbaşkanlığı kararnamesi”; 152 nci maddesinin birinci fıkrası ile 153 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “kanun hükmünde kararnamenin” ibareleri “Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin”; 158 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “adli, idari ve askeri” ibaresi “adli ve idari”; 166 nci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “hükümete” ibaresi “Cumhurbaşkanına”; 167 nci maddesi-

nin ikinci fıkrasında yer alan “Bakanlar Kuruluna” ibaresi “Cumhurbaşkanına” şeklinde değiştirilmiştir.

C) 89 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “geri gönderilen kanunu” ibaresinden sonra gelmek üzere “üye tamsayısının salt çoğunluğuyla” ve “117 nci” maddesinin üçüncü fıkrasının başına “Cumhurbaşkanınca atana” ibareleri eklenmiştir.

Ç) 108 inci maddesinin birinci fıkrasına “inceleme,” ibaresinden önce gelmek üzere “idari soruşturma,” ibaresi eklenmiş; ikinci fıkrasında yer alan “Silahlı Kuvvetler ve” ibaresi madde metninden çıkarılmış; üçüncü fıkrasında yer alan “üyeleri ve üyeleri içinden Başkanı, kanunda belirlenen nitelikteki kişiler arasından,” ibaresi “Başkan ve üyeleri,” şeklinde ve dördüncü fıkrasında yer alan “kanunla” ibaresi “Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle” şeklinde değiştirilmiştir. D) 146’ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “onyedi” ibaresi “onbeş” şeklinde değiştirilmiş, üçüncü fıkrasında yer alan “, bir üyeyi Askerî Yargıtay, bir üyeyi Askerî Yüksek İdare Mahkemesi” ibaresi ile dördüncü fıkrasında yer alan “, Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi” ibareleri madde metninden çıkarılmıştır.

E) 82’nci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi, 96’ncı maddesinin ikinci fıkrası, 117’nci maddesinin dördüncü ve beşinci fıkraları, 127’nci maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesi, 150’nci maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi ile 91, 99, 100, 102, 107, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 120, 121, 122, 145, 156, 157, 162, 163 ve

164 üncü maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 17 - 2709 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 21-

A) Türkiye Büyük Millet Meclisinin 27’nci Yasama Dönemi milletvekili genel seçimi ve Cumhurbaşkanlığı seçimi 3/11/2019 tarihinde birlikte yapılır. Seçimin yapılacağı tarihe kadar Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve Cumhurbaşkanının görevi devam eder. Meclisin seçim kararı alması halinde, 27’nci Yasama Dönemi milletvekili genel seçimi ve Cumhurbaşkanlığı seçimi birlikte yapılır.

B) Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç altı ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi, bu Kanunla yapılan değişikliklerin gerektirdiği Meclis İçtüzüğü değişikliği ile diğer kanuni düzenlemeleri yapar. Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenleneceği belirtilen değişiklikler ise Cumhurbaşkanının göreve başlama tarihinden itibaren en geç altı ay içinde Cumhurbaşkanı tarafından düzenlenir.

C) Anayasanın 159 uncu maddesinde yapılan düzenlemeye göre Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyeleri en geç otuz gün içinde seçilirler ve bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonraki kırkıncı günü takip eden iş günü görevlerine başlarlar. Başvurular, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş gün içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına yapılır. Başkanlık başvuruları Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden

Parti başkanının durumu ile devletin temsil edilmesi durumu çelişirse yeni sistemde cumhurbaşkanı tercihini hangi yönde kullanacak?

Kurulu Karma Komisyona gönderir. Komisyon on gün içinde her bir üyelik için üç adayı üye tamsayısının üçte iki çoğunluğuyla belirler. Birinci oylamada üçte iki çoğunlukla seçimin sonuçlandırılmaması halinde, ikinci ve üçüncü oylamalar yapılır; bu oylamalarda üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun oyunu alan aday seçilmiş olur. Beşte üç çoğunluğun sağlanamaması halinde üçüncü oylamada en çok oyu almış olan, seçilecek üyelerin iki katı aday arasından ad çekme usulü ile üye belirleme işlemi tamamlanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu aynı usul ve nisapları gözeterek onbeş gün içinde seçimi tamamlar. Mevcut Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyeleri, yeni üyelerin göreve başlayacağı tarihe kadar görevlerine devam eder ve bu süre içinde yürürlükteki Kanun hükümlerine göre çalışır. Yeni üyeler, ilgili kanunda değişiklik yapıncaya kadar mevcut Kanunun Anayasaya aykırı olmayan hükümleri uyarınca çalışır. Görevi sona eren ve Hâkimler ve Savcılar Kuruluna yeniden seçilmeyen üyelerden, talepleri halinde adli yargı hâkim ve savcıları arasından seçilenler Yargıtay üyeliğine, idari yargı hâkim ve savcı-

ları arasından seçilenler Danıştay üyeliğine Hâkimler ve Savcılar Kurulunca seçilir; öğretim üyeleri ve avukatlar arasından seçilenler ise Danıştay üyeliğine Cumhurbaşkanınca atanır. Bu şekilde yapılan seçim ve atamalarda boş kadro olup olmadığına bakılmaz, seçilen ve atanan üye sayısı kadar Yargıtay ve Danıştay kadrolarına üye kadrosu ilave edilir.

D) Askerî Yargıtay ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesinden Anayasa Mahkemesi üyeliğine seçilmiş bulunan kişilerin herhangi bir sebeple görevleri sona erene kadar üyelikleri devam eder.

E) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi ve askerî mahkemeler kaldırılmıştır. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren dört ay içinde; Askerî Yargıtay ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin askerî hâkim sınıfından Başkan, Başsavcı, İkinci Başkan ve üyeleri ile diğer askerî hâkimler (yedek subaylar hariç) tercihleri ve müktesepeleri dikkate alınarak;

a) Hâkimler ve Savcılar Kurulunca adli veya idari yargıda hâkim veya savcı olarak atanabilirler.

b) Aylık, ek gösterge, ödenek, yargı ödeneği, ek ödeme, malî, sosyal hak ve yardımlar ile diğer hakları yönünden emsali adli veya idari yargıya mensup hâkim ve savcılar, bunların dışındaki hak ve yükümlülükler yönünden ise bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihteki mevzuat hükümleri uygulanmaya devam edilmek suretiyle Millî Savunma Bakanlığınca mevcut sınıflarında, Bakanlık veya Genelkur-

may Başkanlığının hukuk hizmetleri kadrolarına atanırlar. Bunlardan, emeklilik hakkını elde edenlerden yaş haddinden önce bu görevlerden kendi istekleriyle ayrılacaklara ödenecek tazminata ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir. Kaldırılan askerî yargı mercilerinde görülmekte olan dosyalardan; kanun yolu incelemesi aşamasında olanlar ilgisine göre Yargıtay veya Danıştaya, diğer dosyalar ise ilgisine göre görevli ve yetkili adli veya idari yargı mercilerine dört ay içinde gönderilir.

F) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte yürürlükte bulunan kanun hükmünde kararnameler, tüzükler, Başbakanlık ve Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikler ile diğer düzenleyici işlemler yürürlükten kaldırılmadıkça geçerliliğini sürdürür. Yürürlükte bulunan kanun hükmünde kararnameler hakkında 152'nci ve 153'üncü maddelerin uygulanmasına devam olunur.

G) Kanunlar ve diğer mevzuat ile Başbakanlık ve Bakanlar Kuruluna verilen yetkiler, ilgili mevzuatta değişiklik yapıncaya kadar Cumhurbaşkanınca tarafından kullanılır.

H) Anayasanın 67'nci maddesinin son fıkrası hükmü, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra birlikte yapılacak ilk milletvekili genel seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçimi bakımından uygulanmaz.”

MADDE 18 - Bu Kanun ile Anayasanın;

a) 8, 15, 17, 19, 73, 82, 87, 88, 89, 91, 93, 96, 98, 99, 100, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113 üncü

maddelerinde yapılan değişiklikler ile 114 üncü maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarının ilgaları yönünden, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124 ve 125'inci maddelerinde yapılan değişiklikler ile 127'nci maddenin son fıkrasına dair değişiklik; 131, 134, 137'nci maddelerinde yapılan değişiklikler ile 148'inci maddenin birinci fıkrasındaki değişiklik ile altıncı fıkrasındaki “Bakanlar Kurulu üyelerini” ibaresine dair değişiklik, 150, 151, 152, 153, 155 inci maddenin ikinci fıkrası, 161, 162, 163, 164, 166 ncı ve 167 nci maddelerinde yapılan değişiklikler ile Geçici 21 inci maddenin (F) ve (G) fıkraları, birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının görevine başladığı tarihte,

b) 75, 77, 101 ve 102 nci maddelerinde yapılan değişiklikler, birlikte yapılacak ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerine ilişkin takvimin başladığı tarihte,

c) Değiştirilen diğer hükümleri ile 101 inci maddesinin son fıkrasında yer alan “Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisi ile ilişkisi kesilir” ibaresinin ilgası bakımından yayımı tarihinde, yürürlüğe girer ve halkoyuna sunulması halinde tümüyle oylanır.

Barolar Birliğinin Değişiklik Maddelerine Dair Değerlendirmeleri

Madde 9

DEĞERLENDİRME: Önerilen değişiklik kapsamında Yargı'nın temel ve doğal niteliklerinden biri olan (ve aslında «bağımsızlık» niteliğinin de içinde saklı olan) «tarafsızlık» niteliğinin Anayasa metnine eklenmesi önerilmektedir.

Anayasa metnine böyle bir ekleme yapılmasında, prensip olarak herhangi bir sakınca bulunmadığı, hatta bunun faydalı olacağı söylenebilir. Bununla birlikte, yargı bağımsızlığı ile yargısal tarafsızlık hedeflerine yalnızca Anayasa'ya bu konuda hükümler konulmak suretiyle ulaşılamayacağı açıktır. Ancak, bu noktada daha da önemli olan ve asıl dikkat çekilmesi gereken husus; bizatihi yargı bağımsızlığına aykırı olan ve yargının tarafsızlığını zedeleyici nitelik taşıyan kimi hükümlerin de Anayasa'da yer alması ihtimalidir.

Bu bağlamda, gündemdeki Anayasa değişiklik teklifine bakıldığında; özellikle Yürütme'nin Yargı üzerindeki etkisini arttıran ve yargı bağımsızlığı ile yargının tarafsızlığını ciddi ölçüde zedeleyici nitelik taşıyan bazı hükümlerin varlığı dikkat çekmektedir. Bu düzenlemelerse, Anayasa'nın 9. maddesinde yapılması öngörülen değişikliğin, yalnızca Anayasa'nın "sözü" ile sınırlı kalan ve üstelik Anayasa'nın

Başbakan ve bakanlar kurulu artık olmayacak.

diğer bazı hükümlerinin "sözü" ile Anayasa'nın dönüşen "ruhu" karşısında, sembolik olmaktan öteye bir anlam taşımayan bir değişiklik olmasına yol açabilecektir.

Madde 75

DEĞERLENDİRME: Anayasa değişiklik teklifinin geneline bakıldığında, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin yasa yetkilerinin "Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri" aracılığıyla Yürütme ile paylaşıldığını, Meclis'in Yürütme'yi anayasal araçlarla denetleme yetkisinin bütünüyle kaldırıldığını ve bir bütün olarak "Devlet faaliyetleri"nin, Meclis'in "genel görüşme" yapma yetkisinin dışına çıkarıldığı görülmektedir. Bu çerçevede, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin anayasal sistem içindeki etkisinin ve sahip olduğu yetkilerin ciddi ölçüde azaltıldığını söylemek mümkündür. Böyle bir tab-

loda, anayasal mimari içinde daha tali bir konuma yerleştirilen Meclis'in üye sayısının arttırılmasıyla nasıl bir demokratik kazanım elde edilebileceği ise, tam olarak anlaşılammıştır.

İlaveten, Türkiye'de seçim sisteminin yıllardır eleştirilen özellikleri arasında yer alan «10%»luk seçim barajı ve «sun'i olarak daraltılan seçim çevreleri» gibi olgular aynı kaldığı müddetçe, salt milletvekili sayısının arttırılması yoluyla daha dengeli ve adaletli bir temsil olanağına kavuşulacağını iddia etmek de, matematiksel olarak mümkün görünmemektedir.

Madde 76

Türkiye'de uzun yıllardır tartışmalara konu olan seçilme yaşı konusunda bir düzenleme yapıldığı ve seçilme yaşının on sekize indirildiği görülmektedir.

Madde 77

DEĞERLENDİRME: Bu değişikliğin kabulü halinde, aynı günde ve doğal olarak benzer siyasî iklimin hâkim olduğu bir ortamda yapılacak seçimlerde, Cumhurbaşkanı ile Yasa Organındaki çoğunluğun aynı veya benzer siyasî çizgiyi temsil eden kişiler arasından seçileceğini tahmin

etmek güç değildir.

Bu kuvvetli ihtimalin gerçekleşmesi halinde, Anayasa değişikliği kapsamında Yürütme'yi hukuken denetleme yetkisi kaldırılan Meclis'in, Yürütme üzerindeki siyasî kontrol işlevi de büyük ölçüde zedelenmiş olacaktır.

Bir başka ihtimal de, aynı günde yapılan seçimler neticesinde Cumhurbaşkanı ile Yasama organı çoğunluğunun farklı siyasî görüşlere mensup kişiler arasından seçilmesi olabilir. Benzeri daha önce İsrail'de görülen bu durumda, "Başbakan" ve "Meclis" seçimleri aynı günde ve doğrudan halk tarafından yapılmış olmasına rağmen, Başbakan ile Meclis'teki 1. Partinin farklı siyasî görüşleri temsil eden kişiler arasından seçilebildikleri görülmüştür. Bu türden sonuçların ortaya çıkması muhtemel hallerde ise, doğrudan halkoyuyla seçilen Cumhurbaşkanı ile farklı siyasî görüşteki Yasama çoğunluğu arasında çeşitli siyasî krizlerin doğması, her zaman ihtimal dâhilinde olacaktır.

Madde 87

DEĞERLENDİRME: Bu durum, tek-

lifin kabulü halinde, artık Türkiye'de Yasama Organı'nın Yürütme Organı üzerinde anayasal araçlar yoluyla herhangi bir siyasî denetim sahibi olamayacağı anlamına gelmektedir. Üstelik bu durum, Yasama ve Yürütme organları arasında «sert kuvvetler ayrılığı» modeli olarak bilinen ABD tipi saf Başkanlık Sistemlerini bile aşan bir değişiklik önerisidir. Zira anılan ülkede Yasama Organı (Kongre), Başkan'ın birlikte çalışacağı Bakanların göreve getirilmesinde önemli ölçüde söz sahibi olmaktadır. Dahası, Kongre Bütçe Yasası yoluyla Başkan'a harcama yetkisi verme tekelini elinde bulundurmakta ve Yürütme Organı üzerinde etkili bir denetim sahibi olabilmektedir.

Bu kapsamda, önerilen Anayasa değişikliği teklifinde bakıldığında, her şeyden önce, Cumhurbaşkanı'nın Bakanları tek başına ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin onayı olmaksızın göreve atayabileceğinin öngörüldüğü anlaşılmaktadır.. Dahası, Cumhurbaşkanı tarafından hazırlanan Bütçe Kanun Teklifi'nin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından süresinde yürürlü-

ğe konulamaması halinde, bir önceki yılın bütçesinin yeniden değerlendirilmesine göre artırılarak yürürlüğe konacağı kabul edilmektedir

Madde 89

DEĞERLENDİRME: Bu düzenlemeyle, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Cumhurbaşkanı tarafından bir kez daha görüşülmek üzere geri gönderilen kanunu aynen kabul edebilmesi, başka bir ifadeyle kendi iradesinde ısrar edebilmesi için, kanunların kabulü için öngörülen olağan karar yeter sayısını aşan "nitelikli bir çoğunluğa" ulaşması öngörülmektedir. Bu durumda, Anayasa'da hâlihazırda var olan "basit çoğunlukla (ikinci kez) kabul" sisteminden farklı bir düzenleme olduğu açıktır.

Anayasa hukuku tekniği açısından bakıldığında, değişiklik teklifiyle birlikte Cumhurbaşkanı'nın kanunların kabulü konusundaki yetkisinin, "geciktirici veto" yetkisinden "güçleştirici veto" yetkisine yükseltildiğini söylemek mümkündür. Karşılaştırmalı anayasa hukukunda böyle bir tercihin benimsendiği başka örneklerin varlığı

da bilinmektedir.

Ancak, burada önemli olan husus; bu değişikliğin Anayasa değişikliği teklifindeki diğer hükümlerle birlikte değerlendirilmesi gerekliliğidir. Böyle bir değerlendirme sonucunda, Cumhurbaşkanlığı makamında toplanan olağanüstü Yürütme yetkilerine ek olarak, sistem içinde Yasama konusunda da Cumhurbaşkanı lehine büyük bir dengesizliğin yaratılmış olduğu kolaylıkla görülebilmektedir. Gerçekten, Cumhurbaşkanı bir yandan “Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri” ile Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne paralel bir yasama yetkisi kullanmakta, diğer yandan da Yasama’nın Meclis’e bırakılmış olan ayağında da önemli etki ve müdahale gücünü elinde bulundurmaktadır.

“Anayasal norm” ile “anayasal gerçeklik” arasındaki ilişkileri sağlıklı bir biçimde kurabilmek için, yukarıda özetlenen hukukî durumun, muhtemel siyasî durumlarla da bir arada değerlendirilmesi gerekmektedir. Konuya bu pencereden bakıldığında ise, değişiklik teklifi uyarınca Meclis ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin aynı tarihlerde yapılmasını öngöröldüğü ve bunun sonucu olarak da, her iki makamda benzer siyasî tercihlerin hâkim olacağını düşünülebilir. Bu hallerde ise, bir yanda “Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri”, diğer yanda Cumhurbaşkanı ile paralel siyasî çoğunlukların “uyumlu yasama eylemleri” ve en nihayetinde, çok istisnai farklılaşma durumlarında da Cumhurbaşkanı’na

tanınan “güçlü veto yetkileri”, sistemdeki tüm yasama çıktılarının tektipleşmesi sonucunu doğuracak ve Yasama Organı, fiilen büyük ölçüde etkisizleştirilmiş olacaktır.

Madde 93

DEĞERLENDİRME: Bu düzenleme, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin anayasal sistem içindeki merkezî konumuna ve kendi çalışma düzenini belirleme kapasitesine yönelik ciddi bir geri adım anlamını taşımaktadır. Konuya, düzenlemenin sembolik önemi açısından bakıldığında da, bu maddenin; Anayasa değişikliği teklifinde “Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu”nun artık “Yüksek” olmayan bir Kurula dönüştürülmesiyle ilgili önerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi bağlamındaki işlevsel dengi olduğunu söylemek mümkündür.

Önerilen düzenlemeye daha somut olarak bakıldığında ise, teklifin kabulü halinde Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin ara verme veya tatil sırasında acil bir ihtiyaç ortaya çıktığında dahi kendi iradesiyle toplanamayacağı; bunun için ancak Cumhurbaşkanlığı’nın çağrısına ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır. Önerilen değişiklik, parlamentoculuğun yüzlerce yıllık evrimine ve demokratik katılım mücadelesinin genel gelişim yönüne ters düşmekte olduğu söylemek mümkündür.

Bu düzenlemenin bir diğer önemli boyutu da, Yasama ve Yürütme

arasındaki dengenin Yürütme lehine daha da bozulmasının bir örneğini oluşturmasıdır. Zira teklif kapsamında Yasama organının Yürütme (yani özetle Cumhurbaşkanı) üzerindeki denetim yetkisi tümüyle ortadan kaldırılırken, Yürütme’nin (yani Cumhurbaşkanı’nın) Yasama üzerinde etki sahibi olmasına yönelik tüm kapılar açık bırakılmış olmaktadır

Madde 98

DEĞERLENDİRME: Bu durum, temel olarak Yasama Organı’nın Yürütme’yi hukukî yollarla denetlenme imkânlarının ortadan kaldırması sonucunu doğurmaktadır.

Bu değişiklikte birlikte, “Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin bilgi edinme ve denetim yolları” ibaresinin Anayasa’dan çıkarılması ve yerine bir öneri konulamamış olması sonucunda, söz konusu madde “Başlıksız” kalmaktadır. Böylece, değişiklik teklifiyle birlikte, Türkiye’de Yasama ile Yürütme organı arasındaki ilişkilerin “isimlendirilemediği” bir hükümet sisteminin önerildiği izlenimi ortaya çıkmaktadır.

DEĞERLENDİRME: Öneri uyarınca, Anayasa’nın hâlihazırda metninde Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne verilen «...toplumu ve Devlet faaliyetlerini ilgilendiren...» konularda Genel Görüşme yapma yetkisi sınırlandırılmakta ve Türkiye Büyük Millet Meclisi, Devlet faaliyetlerinden tümüyle dışlanmış olmaktadır.

Dahası, toplumu ilgilendiren, ancak Devlet faaliyetlerini hiçbir şekilde ilgilendirmeyen bir konunun tahayyül edilmesi de güçtür. Zira Devlet aygıtı, bizi toplumsal sorunları çözmek amacıyla örgütlenmiş bir yapıdır. Bu bağlamda, anılan bu iki kategoriden birini ilgilendirip, diğerini hiçbir şekilde ilgilendirmeyen bir konunun var olması mümkün gözükmemektedir.

Son olarak, dünyadaki yerleşik demokrasi uygulamalarına bakıldığında da, “Devlet faaliyetlerinden dışlanmış bir Meclis”ten söz etmenin mümkün olmadığına dikkat çekmek gerekmektedir.

ANAYASA KOMİSYONU'NDA YAPILAN DEĞİŞİKLİK: Yukarıda yapılan eleştirilere paralel olarak, teklifte yer alan “...toplumu ilgilendiren bir konuda...” genel görüşme yapabileceğine yönelik ibare değiştirilmiştir. Bu ibare yerine yeniden mevcut Anayasa’daki düzenlemeye dönüşmüş ve «toplumu

ve Devlet faaliyetlerini ilgilendiren belli bir konuda» genel görüşme yapılabileceği kabul edilmiştir.

DEĞERLENDİRME: Bilindiği üzere, Türkiye Büyük Millet meclisi üyelerine “soru sorma” yetkisi tanınmasının amacı; Yürütme’nin etkin kanadı olan Başbakan ve Bakanlar Kurulu’ndan bilgi isteme olanağının yaratılmasıdır.

Önerilen düzenlemede Cumhurbaşkanı, hâlihazırda Başbakan’ın yerine geçen; ancak onu ciddi ölçüde aşan icraî yetkilerle donatılmaktadır. Bu çerçevede “soru” kurumunun hukukî mahiyeti itibarıyla, önerilen düzenleme uyarınca Yürütme’nin tek ve etkin başı olan Cumhurbaşkanı’nın milletvekilleri tarafından yöneltilecek “soru”ların asıl muhatabı olması gerekeceği açıktır. Ancak, sistemdeki tüm Yürütme yetkilerinin Cumhurbaşkanı’nda toplanmış olmasına karşın; milletvekillerinin Cumhurbaşkanı’na soru sormalarına olanak tanınmaması; sorular ancak “...Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanlara...” yöneltilebilmektedir.

Bu durum ise, tüm Yürütme (ve “Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri” yoluyla Yasama) yetkileri şahsen kendisinde toplanan, ancak milletvekilleri tarafından şahsen soru sorulamayacak bir makam yaratılması anlamına gelmekte ve Cumhuriyet rejimlerinden ziyade, Monarşi (Kraliyet) rejimlerini andıran bir Yürütme organı tasarımını çağrıştırmaktadır.

Madde 101

DEĞERLENDİRME: Vatandaşlık, modern ulus-devletler düzeninde bireyler ile devlet örgütlenmesi arasındaki temel hukukî bağıdır. Bu bağ, bir yandan kişileri çeşitli düzeylerde hak sahibi yaparken, diğer taraftan da kişilere çeşitli ödev ve sorumluluklar yüklemektedir.

Bu bağlamda, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 66. maddesi, “Türk Vatandaşlığı” başlığını taşımakta ve “Türk Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türktür” temel tanımını içermektedir. Bu çerçevede ayrıca; “Türk babanın veya Türk ananın çocuğu Türktür” tanımlaması yapılmaktadır.

Anayasa’nın bütününe bakıldığında, Türk Vatandaşlarına tanınan haklar, ödevler ve yükümlülükler bakımından, vatandaşlığın kazanılma biçimleri yönünden herhangi bir ayrıma gidilmediği görülmektedir. Başka bir ifadeyle, kişiler Türk Vatandaşlığı’nı ister doğum yoluyla, ister mevzuatta öngörülen diğer yollarla ve sonradan kazanmış olsunlar, vatandaşlık hukukî statüsü yönünden aralarında hiçbir bir farklılık bulunmamaktadır.

Durum böyleyken, Cumhurbaşkanlığı seçilme yeterliliği yönünden getirilen bu düzenleme ile, benzer nitelikli haklar olan “kamu hizmetine girme hakkı” veya “milletvekili seçilme yeterliliği” konusundaki düzenlemeler arasında bir farklılık yaratıldığı göze çarpmaktadır. Anayasa’nın temel aldığı vatandaşlık tanımı ve buna baş-

lanan hak ve yükümlülükler sistematiğinden ayrılan böyle bir düzenlemeye neden ihtiyaç duyulduğu ise anlaşılabilir değildir.

ANAYASA KOMİSYONU'NDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER:

Yukarıdaki eleştirilere paralel olarak neden ihtiyaç duyulduğu anlaşılmayan doğuştan Türk vatandaşı olma şartı, mevcut Anayasa'da olduğu gibi "Türk vatandaşları arasından" şeklinde değiştirilmiştir.

Ayrıca, tek adayın geçerli oyların çoğunluğunu alamaması durumunda yalnızca Cumhurbaşkanı seçiminin yenileneceğine ilişkin hüküm eklenmiştir.

Buna ek olarak, seçimlerin tamamlanamaması durumunda, mevcut Cumhurbaşkanının "yenisi göreve başlayıncaya kadar" görevine devam edeceği hüküm altına alınmaktadır. Teklifte bu husus "yenisi seçilinceye kadar" şeklinde ifade edilmişti.

DEĞERLENDİRME: Seçimle gelinen kimi üst düzey kamu görevlerinde, seçilen kişilere görev süresi sınırı getirilmesi, dünyada da benzerleri görülen bir uygulamadır.

Bununla birlikte, önerilen düzenleme, değişikliği teklifi kapsamında Anayasa'nın 116. maddesine eklenmesi önerilen bir hükümlerle bir arada değerlendirildiğinde, 101. maddede öngörülen görev süresi sınırının aşılması ihtimalinin ortaya çıktığı görülmektedir. Zira Anayasa'nın 116. maddesine

ilişkin değişiklik önerisinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin birlikte ve aynı anda yenileneceği öngörülmektedir. Bu bağlamda, 116. maddenin 3. fıkrasında; "*Cumhurbaşkanının ikinci döneminde Meclis tarafından seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde Cumhurbaşkanı bir defa daha aday olabilir*" düzenlemesi yer almaktadır.

Böylece, Cumhurbaşkanı ile aynı siyasî eğilime sahip meclis çoğunluğunun birleştiği bir kompozisyonda, Meclis'in kendi seçimlerini yenilemeye karar vermesi durumunda, Meclis seçimleriyle birlikte Cumhurbaşkanlığı seçimleri de yenilenecek ve fakat bu durumdaki Cumhurbaşkanı, üçüncü kez bu göreve aday olabilecektir.

Böyle bir durumda ise, bir kişinin "...en fazla iki kez..." Cumhurbaşkanı seçilebileceği yönündeki düzenlemenin etkisiz kılınacağı açıktır.

DEĞERLENDİRME: Önerilen değişikliklerle birlikte, Anayasa'nın 101. maddesinde hâlihazırda mevcut olan "...en az yirmi milletvekilinin yazılı teklifi ile..." Cumhurbaşkanı aday önerme olanağı ortadan kaldırılmış olmaktadır.

Bu tercihin ilk etkisi, Cumhurbaşkanı'nın "partili" ve dolayısıyla "tarafı" rolünün vurgulanması olmaktadır.

Koalisyon hükümetlerinin istikrarsızlığından bahsedilirken son 12 yılda neden 7 hükümet kuruldu?

Gerçekten, bu hükümlerle birlikte "(A), (B) veya (C) partisinin Cumhurbaşkanı adaylarından..." söz etmek, yalnızca bir siyasî eleştiri ve söylem olmaktan çıkacak ve hukukî bir gerçek haline dönüşecektir. Bu durum ise, Cumhurbaşkanı'nın devletin varlığını, bölünmezliğini ve ulusun bütünlüğünü temsil eden rolünü ortadan kaldıracaktır. Gerçekten, böyle bir adaylık sürecinin sonunda seçilen kişinin "belli bir partinin Cumhurbaşkanı adayı" olmaktan, "bütün bir Millet'in Cumhurbaşkanı" olmaya nasıl geçiş yapılabileceği ise, cevaplanması güç bir soru olarak ortada durmaktadır.

Bu düzenleme biçiminin ikinci bir etkisi de, devlet yönetimiyle ilgili çok önemli bir alanda milletvekillerinin bireysel tercih ve iradelerine tanınan alanın gittikçe daraltılmasıdır. Zira bu teklifle birlikte, milletvekillerinin Cumhurbaşkanı adayı önerme konusundaki bireysel tercih ve iradeleri silikleşmekte; bu konudaki yetki, Türkiye'de

sıklıkla şikâyet konusu olan parti genel başkanlarının karar ve eğilimlerine tâbi kılınmış olmaktadır.

Madde 104

DEĞERLENDİRME: Bu düzenlemenin, Cumhurbaşkanı'nın sistem içindeki rolünü aşırı ölçüde güçlendiren ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni rolünü aşırı ölçüde sınırlayan bir düzenleme olduğu açıktır. Ne var ki, bu konuya yalnızca temel devlet organları arasında yaratılan sorunlu yetki dağılımı açısından değil; düzenlemenin doğrudan vatandaşlara olan etkisi ve hukuk devleti ilkesine verebileceği muhtemel zararlar yönünden de yaklaşmak gerekmektedir.

Bu bağlamda hatırdta tutulması gereken husus, anayasal sistemimizde “Kanun Hükmünde Kararnameler” yoluyla yapılan kimi düzenlemelerin olumsuz etkileri ve bu yolla hukuk düzenimizde yaratılan karmaşa halidir. Gerçekten, Anayasa'nın 91. maddesi uyarınca, kanun hükmünde kararnameler ancak Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilen ve kanun hükmünde kararnamenin “...amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılmayacağını...” gösteren «Yetki Kanunları»na dayanmalarına rağmen, bu sınırlamaların pek çok durumda aşıldığı bilinmektedir. Nitekim bu durum, Anayasa Mahkemesini de yıllar içinde konuyla ilgili çeşitli içtihatlar geliştirmeye itmiş ve kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisininin

anayasal sınırlar içinde kullanılmasını sağlamaya yönelik çeşitli ilave ölçütlerin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Sonuç olarak, Türkiye'de yasama yetkisinin yürütme organı ile paylaşıldığı istisnaî ve sınırlı durumlarda dahi; getirilen kurumun amacına, çıkarılan yetki kanunlarına ve Anayasa'da çizilen açık sınırlara aykırı ve çok geniş düzenlemelerin yapıldığı örneklere rastlanmaktadır. Durum böyleyken, Cumhurbaşkanı'na verilen ve kaynağını doğrudan Anayasa'dan alan böyle bir düzenleme yetkisinin, hukuk devleti ilkesi yönünden doğurabileceği sorunlar üzerinde ciddiyle düşünülmesi gerektiği açıktır.

ANAYASA KOMİSYONU'NDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER:

Komisyon'da yapılan değişikliklerle, yukarıdaki değerlendirmelerin üzerine Cumhurbaşkanı'nın sistem içindeki rolünü Türkiye Büyük Millet Meclisi aleyhine sınırlayan iki yeni düzenleme daha yapılmıştır:

“ Üst kademe kamu yöneticilerini atar , görevlerine son verir” ibaresinin yanına “ bunların atanmalarına ilişkin usul ve esasları Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenler” ifadesi eklenmiştir. Böylece Cumhurbaşkanı idari teşkilatın şekillenmesinde kanunlarla bağlı olmayacağı gibi, atama ve görevden almaya ilişkin kuralları da kendisi koyacaktır.

“Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir” hükmü ,

“Türkiye Büyük Millet Meclisi adına, Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir” şeklinde değiştirilmiştir. Bu düzenleme yasama yetkisinin devredilmezliği ve asliliği ilkeleri ışığında yeniden değerlendirilmelidir. Zira millet tarafından seçilen Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin yasama yetkisinin “ tek bir kişi” ye, bu kişi Cumhurbaşkanı dahi olsa, devredilmesi mümkün hale gelmektedir.

Gerçekten, söz konusu teklifle; Yürütme organının (ve İdare'nin) başı olan Cumhurbaşkanı'na tüm üst düzey kamu yöneticilerini ve bunları ne şekilde atayacağını belirleme yetkisi tanınmakta, bu yolla devlet üst kademesinin sürekli biçimde ve kontrolsüz şekilde yenilenmesinin yolu açılmış olmaktadır.

Madde 105

DEĞERLENDİRME: Önerilen bu düzenleme kapsamında her şeyden önce, Cumhurbaşkanı'nın «kişisel suçları» ile «görev suçları» arasındaki ayrımın dikkate alınmadığı görülmektedir. Başka bir ifadeyle, Cumhurbaşkanı'na Cumhurbaşkanlığı göreviyle ilgili olmayan suç isnatları yöneltilmesi söz konusu olduğunda dahi (ölüm veya yaralanmayla sonuçlanan trafik kazasına sebep olmak gibi), adeta «Vatana İhanet» suçlamasına eşdeğer düzeydeki bir usul engeliyle karşılaşılmaktadır.

“Cumhurbaşkanı Yardımcıları” ve “Bakanlar” hakkında önerilen düzen-

lemelere bakıldığında ise, bunun tam tersi bir durum göze çarpmaktadır. Bu kapsamda her şeyden önce Cumhurbaşkanı Yardımcıları ve Bakanların “görev suçları” ile “görevleriyle alâkalı olmayan suçları” arasında bir ayırım yapılmakta ve görev suçlarında yukarıdakine benzer bir soruşturma yöntemi öngörülürken (Meclis üye tamsayısının salt çoğunluğunun teklifi ve üye tamsayısının beşte üçünün kabul oyu), görevleriyle ilgili olmayan suçlarda ise yasama dokunulmazlığı hükümlerinden yararlanacakları belirtilmektedir.

Bilindiği üzere, demokratik rejimlerinde ise esas olan; her makamda bulunan kişinin, sahip olduğu ve kullandığı yetkiler çerçevesinde hesap verebilmesidir. Başka bir deyişle “kamu hukukunda sorumluluk, yetkiyi takip eder”. Önerilen düzenlemede ise Cumhurbaşkanlığı makamı bir yandan en yüksek yetkilerle donatıl-

makta, diğer yandan ise cezai denetimi imkânsıza yakın bir şekilde güçleştirilmiş olmaktadır.

Madde 106

DEĞERLENDİRME: Bu düzenlemenin göze çarpan ilk boyutu, Cumhurbaşkanı tarafından atanacak “Cumhurbaşkanı Yardımcıları”nın sayısının ne olacağı ve bu kişi(ler)in hangi asgari nitelikleri taşımaları gerektiği konusunda herhangi bir belirleme yapılmamış olduğudur. Gerçekten, teklif kapsamında bu göreve kaç kişinin getirilebileceği ve bu kişilerin hangi niteliklere sahip olacakları konusu, tümüyle Cumhurbaşkanı’nın iradesine terk edilmiş olup; bu kararların denetimi de hiçbir şekilde mümkün bulunmamaktadır.

Bu noktada gözden kaçırılmaması gereken asıl husus; Cumhurbaşkanı Yardımcısı konumundaki kişi(ler)in

yalnızca Cumhurbaşkanı’na “danışmanlık” yapan kişiler olmakla kalmayacağıdır. Aksine, bu kişi(ler) Cumhurbaşkanlığı’na vekâlet edecekleri süre boyunca Cumhurbaşkanı’na verilmesi önerilen her türlü Yürütme ve Yasama yetkilerini bizzat kullanabileceklerdir.

Teklif edilen bu sistemin, yürürlükteki anayasal sistemden tümüyle farklı bir

içeriğe sahip olduğu da gözden kaçırılmamalıdır. Zira mevcut anayasal düzenleme uyarınca, Cumhurbaşkanlığı makamına vekâlet ihtiyacı ortaya çıktığında, bu görev Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tarafından üstlenilmektedir. Bu düzenlemenin, önerilen düzenlemeden iki noktada ayrıldığını söylemek mümkündür:

1. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, aynı zamanda milletvekili olması nedeniyle, bizzat seçilmiş bir kişidir.
2. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, makamı itibarıyla, aynı Cumhurbaşkanı gibi *ilkesel bir tarafsızlık* içindedir.

Teklif edilen hüküm uyarınca, Cumhurbaşkanı tarafından hiçbir ölçüte bağlı olmaksızın atanacak olan Cumhurbaşkanı Yardımcılarının ise, bu niteliklerin hiçbirine sahip olmayacağı açıktır.

Bu noktada ayrıca, böyle bir düzenlemenin, bu konuda bilinen dünya uygulamaları ile de bağdaşmadığını belirtmek gerekmektedir. Gerçekten, örneğin Başkanlık sisteminin en başarılı örneği olan Amerika Birleşik Devletleri’nde, “Başkan Yardımcısı” da, aynı “Başkan” gibi, halk tarafından seçilmekte ve gereken durumlarda Başkan’a ait önemli yetkileri kullanabilmesi de, ancak bu yolla meşrulaştırılmış olmaktadır.

Artık cumhurbaşkanını halk seçecek deniyor. Halkın seçmesi halktan olması anlamına geliyor mu? Son 15 yıldır gördüğünüz siyasetçilerden hangisine bakkalda, pazarda, otobüste rastladınız?

ANAYASA KOMİSYONU'NDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER:

Yukarıda yapılan eleştirilere paralel olarak Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanların milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olmaları gerektiğine ilişkin hüküm metne eklenmiştir. Böylelikle en azından Cumhurbaşkanı yardımcılarının hangi asgari nitelikleri taşımaları gerektiği konusunda bir belirleme yapılmıştır. Ayrıca “Cumhurbaşkanı yardımcılarının yemin etmeleri gerektiği” ve «bu kişilerin görevlerinin bitmesinden sonra sadece görevlerine ilişkin suçlar bakımından Yüce Divanda yargılanacakları» hüküm altına alınmıştır.

Madde 119

DEĞERLENDİRME: Mevcut sistemde olağanüstü hali ilan yetkisi “...Cumhurbaşkanlığı Başkanlığı'nda toplanan Bakanlar Kurulu”na aittir. Yetkinin bu şekilde Bakanlar Kurulu tarafından kullanılması, konunun kurul halinde tartışılmasına ve Cumhurbaşkanı'nın da fikir beyan etmesine imkân vermektedir.

Teklif metninde bu yetkinin yalnızca Cumhurbaşkanı'na bırakılması, toplum ve devlet hayatına ilişkin ciddi tehditlerin ortaya çıktığı bu en ciddi anlarda, alınması gereken tedbirler konusunda Yürütme organı içinde asgari bir tartışma ve kolektif karar alma imkânı dahi ortadan kaldırılmış olmaktadır.

Madde 146

DEĞERLENDİRME: Önerilen düzenleme uyarınca askeri mahkemelerin kaldırılmasının bir sonucu olarak Askeri Yargıtay ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nden Anayasa Mahkemesine üye seçilmesi uygulamasına son verilmektedir.

Burada dikkat edilmesi gereken konu, Mahkeme'nin üye sayısının değişmesi değil; ama bu üyelerin atanama biçimidir. Bu bağlamda, üye sayısı 15'> düşürülen Yüksek Mahkeme'nin;

- 3 Üyesi, Cumhurbaşkanının iktidar partisi genel başkanı olarak kontrol ettiği Meclis tarafından seçilmekte,

- 3 Üyesi, üyelerini Cumhurbaşkanının belirlediği YÖK tarafından önerilmekte ve Cumhurbaşkanı tarafından seçilmekte,

- 4 Üyesi, belli kategori isimleri arasından doğrudan Cumhurbaşkanınca seçilmekte.

- Kalan 5 Üye de Yargıtay ve Danıştay'ın gösterdiği adaylar arasından yine Cumhurbaşkanı tarafından seçilmektedir.

Özetle, Anayasa Mahkemesi'nin neredeyse tüm Üyeleri bir şekilde Cumhurbaşkanı tarafından seçilmiş ve atanmış olmaktadır.

Bu şekilde oluşmuş bir Anayasa Mahkemesi'nin de, Cumhurbaşkanının iktidar partisi genel başkanlığını yaptığı Meclisten gelecek kanunların

Anayasa'ya uygunluğunu ne kadar etkin bir biçimde denetleyebileceği ya da Yüce Divan görevini tarafsız ve bağımsız şekilde nasıl yerine getirebileceği konusunda endişe duymak ise, kaçınılmaz görünmektedir.

Madde 159

DEĞERLENDİRME: Bu düzenlemenin teknik olarak “yol açtığı” hiçbir etki bulunmamakla birlikte, Anayasa değişikliği teklifinin felsefi ve siyasi arka plânını ortaya koyması bakımından son derece dikkate değer olduğu düşünülmektedir.

Gerçekten de bu değişiklik, Anayasa değişikliği teklifiyle gündeme getirilen bu yeni Anayasa düzeninde hukukun, Yargının ve tüm temel hak ve özgürlüklerin yerinin ne olabileceği konusunda çok açık bir fikir vermektedir. Bu anlayışa göre Yargı, “Kuvvetler Ayrılığı” prensibine uygun olarak işleyen ve özellikle de Yürütme'nin ezici kuvvetine karşı vatandaşlar için bir güvence mekanizması olan bir “Kuvvet” olmaktan uzaklaştırılmakta ve adeta Yürütme'ye tâbi olan bürokratik bir organ şeklinde tasarlanmaktadır. Nitekim Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun üye kompozisyonuna ilişkin olarak önerilen düzenlemeler de, bu anlayışın somut bir yansıması ve dışı vurumu olmaktan öte bir anlam taşımamaktadır.

Bu tutumun, Yargı Kuvveti'nin niteliğini vurgulamak amacıyla Anayasa'nın 9. Maddesine “...tarafsız...” kelimesi eklenerek verilmek istenen mesajla bağdaşmadığı da, hiçbir kuşkuyla

yer vermeyecek biçimde karşımızda durmaktadır.

DEĞERLENDİRME: Açıkça belirtmek gerekmektedir ki bu öneri, Anayasa'nın 9. maddesinde tanımlanan **"...bağımsız ve tarafsız"** Yargı hedefiyle taban **tabana zıt bir düzenlemedir.** Gerçekten, önerilen değişiklik kapsamında, teklifin ilk halinde 12 üyeden oluşan Kurul'un 5 üyesinin doğrudan Cumhurbaşkanı tarafından atanması öngörülmüştü. Adalet Bakanının da Cumhurbaşkanı tarafından belirlendiği düşünüldüğünde, bu sayı 6'ya çıkıyordu. **Anayasa Komisyonunda yapılan değişiklikle,** Hakimler Savcılar Kurulunun üye sayısı **13** e çıkarılmıştır. Sonuç olarak, Kurula Adalet Bakanının katılmadığı halde katılması öngörülen Adalet Bakanlığı Müsteşarı, kurulun doğal üyesi haline getirilmiştir. Cumhurbaşkanı'nın üst düzey kamu yöneticilerini ve dolayısıyla Adalet Bakanlığı Müsteşarını da Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle atayacağı düşünüldüğünde, Kurul'un toplam 13 üyesinin 7'si bizzat Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmiş olacaktır.

Üstelik burada unutulmaması gereken şey; bu atamaları yapan kişinin sıfatı "Cumhurbaşkanı" olmasına karşılık, önerilen değişiklik uyarınca bu kişinin aynı zamanda "İktidar Partisi Genel Başkanı" olmasının kuvvetle muhtemel olduğudur. Nitekim teklife göre Kurul'un kalan 5 üyesi de Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından atanacak olup; Cumhurbaşkanı'nın genel başkanı olduğu siyasî parti'nin çoğunlukta olacağı bir Meclis kompozisyonundan hangi eğilimdeki üyelerin geleceğini öngörmek güç değildir.

Sonuç olarak, bu öneri kapsamında Ülke'nin en yüksek yargısal atama kurulunun üyeleri, neredeyse tümüyle "İktidar Partisi Genel Başkanı" tarafından belirlenmiş ve atanmış olacaktır.

Bu noktada Siyasî Partiler Kanunu'nun parti genel başkanına tanıdığı geniş yetkiler neticesinde, Türkiye'de uzun süreden beri şikâyet konusu olan "lider sultanı" olgusunun da hatırdan tutulması gerekmektedir. Zira bu olgunun da etkisiyle, Hâkimler Savcılar (Yüksek) Kurulu'nun (ve Anayasa Mahkemesi'nin) **neredeyse tüm üyelerinin fiilen bir tek seçici tarafından, şekillendirilmesi** söz konusu olacaktır. Bu durum karşısında, Hâkimler

ve Savcılar (Yüksek) Kurulu'nun «Anayasa'da yer alan bir Kurul» olmasının da, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı açısından herhangi bir güvence teşkil etmeyeceği açıktır.

Son olarak, bu durumun Avukatlık mesleğine olacak muhtemel etkisini de ayrıca vurgulamak gerekmektedir. Gerçekten, anılan düzenlemenin kabulüyle birlikte, artık Yargı'nın tümüyle siyasî iktidarın güdümüne alınacağı böyle bir ortamda, **«Avukatlık» mesleğinin yerini almaya cüret edecek «Siyasî İş Takipçilerinin» ortaya çıkacağını** öngörmek güç değildir. Bu bağlamda, söz konusu teklifin, Türkiye Barolar Birliği tarafından 2014 yılında yayımlanan "Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun Yeniden Yapılandırılmasına Dair Değerlendirme ve Öneriler»e (<http://www.barobirlik.org.tr/dosyalar/duyurular/hsykrapor.pdf>) ve Avrupa Konseyi'nin Yüksek Yargı Kurulları'na ilişkin tavsiye kararlarına (<http://www.barobirlik.org.tr/Detay22665.tbb>) taban tabana zıt bir yapıda olduğunu da özellikle ifade etmek gerekmektedir.

HAYIR

Referandum Bilgi Testi

1. Yokluğunda cumhurbaşkanına vekalet edecek ve onun yetkilerini kullanabilecek olan cumhurbaşkanı yardımcılarını kim seçiyor?

- Türkiye Büyük Millet Meclisi
- Halk
- Cumhurbaşkanı
- Başbakan

2. Yeni anayasa değişikliğine göre kaç kişi bakan olarak atanabiliyor?

- Anayasada bununla ilgili bir sınırlama bulunmuyor.
- 21
- 19
- 27

3. Cumhurbaşkanı hangisini atayamaz?

- Milletvekillerini
- Bakanları
- Üst düzey kamu yöneticilerini
- Cumhurbaşkanı yardımcılarını

4. Yeni anayasa değişikliğine göre bütçe kanun teklifini hazırlama yetkisi kime veriliyor?

- Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne
- Bakanlara
- Cumhurbaşkanı yardımcılara
- Cumhurbaşkanına

5. Bütçenin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından süresinde yürürlüğe konmaması halinde cumhurbaşkanının bütçeyle ilgili inisiyatifi nedir?

- İnişiyaatifi yok, bütçenin Meclis tarafından kabul edilmesini beklemesi gerek.
- Maliye bakanının onayını alarak kullanmaya başlayabilir.
- Bütçeyi bir önceki yılın oranları dahilinde arttırıp kullanmaya başlayabilir.
- Bütçeyi yeniden yapıp gönderir.

6. Cumhurbaşkanının atama yetkisiyle görev yapan bakan veya cumhurbaşkanı yardımcısı kimler arasından seçilemez?

- Cumhurbaşkanının birinci dereceden akrabaları
- Bu konuya ilişkin bir sınırlama bulunmuyor.
- Seçilmiş en son başbakanın birinci dereceden akrabaları
- Daha önce milletvekilliği yapmış olanlar

7. Cumhurbaşkanının atamak istediği bakanları ve cumhurbaşkanı yardımcılarını uygunluk açısından hangi kurum ya da kişi denetleyebilir?

- Türkiye Büyük Millet Meclisi
- Halk
- Anayasa Mahkemesi
- Hiçbiri

8. Yeni anayasa değişikliği çerçevesinde Meclis'in elindeki hangi denetim aracı kaldırılıyor?

- Sözlü soru
- Genel görüşme
- Meclis soruşturması
- Yazılı soru

9. Anayasa değişikliği, referandumda çoğunluk oyuyla kabul edilirse Hakimler ve Savcılar Kurulu'na kim üye seçemeyecektir?

- Cumhurbaşkanı
- TBMM
- Birinci sınıfa ayrılmış hakim ve savcılar
- Hiçbiri

YANITLAR

1. Cumhurbaşkanı
2. Sınırlama bulunmuyor
3. Milletvekillerini
4. Cumhurbaşkanına
5. Bütçeyi bir önceki yılın oranları dahilinde arttırıp kullanmaya başlayabilir
6. Bu konuya ilişkin bir sınırlama bulunmuyor
7. Hiçbiri
8. Birinci sınıfa ayrılmış hakim ve savcılar
9. Sözlü soru

Referandum Yorum Testi

- 1. Cumhurbaşkanı'nın taraflı olmasını, bir partinin genel başkanı olmasını doğru buluyor musunuz? (Madde 101)**
EVET HAYIR
- 2. Cumhurbaşkanı'nın eşini, oğlunu, damadını ya da canının istediği herhangi bir kişiyi sayı sınırlaması olmaksızın yardımcı ve bakan olarak atayabilmesini doğru buluyor musunuz? (Madde 106)**
EVET HAYIR
- 3. Cumhurbaşkanlığı makamının hastalık, yurtdışına çıkış ya da ölüm gibi nedenlerle boşalması durumunda halkın seçmediği bir cumhurbaşkanı yardımcısının ülkenin başına geçerek tüm yetkileri**
EVET HAYIR
- 4. Cumhurbaşkanı'nın kendisini ve ekibini yargılama yetkisine sahip tek mahkeme olan Anayasa Mahkemesi'nin 15 üyesinden 12'sini bizzat atmasını, 3 üyeyi de genel başkanı olduğu parti aracılığı ile Meclis'te seçtirmesini doğru buluyor musunuz? (Madde 146)**
EVET HAYIR
- 5. Aynı zamanda bir parti lideri olan Cumhurbaşkanı'nın, hakim ve savcılarını atayan, görevden alan veya görev yerini değiştiren HSK'nın 13 üyesinden 6'sını doğrudan kendisinin atmasını, 7'sini ise partisinden çoğunluğu elinde bulundurduğu TBMM'ye seçtirmesini doğru buluyor musunuz? (Madde 159)**
EVET HAYIR
- 6. Cumhurbaşkanı'nın hem partisinden il başkanını, hem valiyi, hem de mahkeme heyetini atmasını doğru buluyor musunuz? (Madde 101, 104, 159)**
EVET HAYIR
- 7. Bir partinin üyesi/taraflı olan Cumhurbaşkanı'nın atadığı hakim ve savcılarının yani adaletin bağımsız ve tarafsız olacağını düşünüyor musunuz? (Madde 159)**
EVET HAYIR

8. Yüzde 40-50 ile seçilmiş cumhurbaşkanının yüzde 100 oyla seçilmiş meclisi feshedebilmesini doğru buluyor musunuz? (Madde 116)

EVET HAYIR

9. Cumhurbaşkanının tek başına OHAL ilan edebilmesini, OHAL süresince ülkeyi Kararnamelerle yönetmesini, Cumhurbaşkanı istemedikçe meclisin toplanmamasını doğru buluyor musunuz? (Madde 119)

EVET HAYIR

10. Cumhurbaşkanının başka partilerden seçilmiş belediye başkanlarını (Madde 119 ile OHAL ilan ederek) görevden alabilmesini doğru buluyor musun?

EVET HAYIR

11. Cumhurbaşkanı'nın kadınların miras, boşanma, nafaka gibi kazanılmış haklarını (Madde 119 ile OHAL ilan ederek) değiştirmesini doğru buluyor musunuz?

EVET HAYIR

12. Cumhurbaşkanının (Madde 119 ile OHAL ilan ederek) Kararname ile grevleri yasaklamasını, kıdem tazminatını kaldırmasını, işsizlik fonunu işverenlere aktarmasını doğru buluyor musunuz?

EVET HAYIR

13. Cumhurbaşkanının kendisine oy vermeyenleri "vatan haini", "terör destekçisi" ilan etmesini doğru buluyor musunuz?

EVET HAYIR

14. Cumhurbaşkanının (Madde 119 ile OHAL ilan ederek) tek başına başka ülkelere savaş ilan etmesini doğru buluyor musunuz?

EVET HAYIR

15. Halktan toplanan vergilerden oluşan bütçenin nerelere harcanacağını Cumhurbaşkanının tek başına karar vermesini doğru buluyor musunuz? (Madde 161)

EVET HAYIR

YANITLAR

Hepsi HAYIR!

Başkanlık Ve Parlamenter Rejimlerde Mühendislik

Ülkemizde bugün rejim-sistem değişikliği tartışmaları altında yürüyen anayasa değişikliği teklifinin halkoyuna sunulduğu bir süreç yaşanmaktadır. Teklifi sunanlarca “güçlü bir Türkiye için” olarak savunulan teklifte parlamenter rejim yerini başkanlık rejimine bırakmaktadır. Ortaya koyulan teklifin hazırlanma sürecinden içeriğine kadar bir çok noktada sorun ve yanlışların bulunması bir yana yüzelli yıla yaklaşan parlamenter bir geleneğe sahip ülkemizde bu sistemdeki aksayan noktalara ilişkin toplumsal uzlaşma ile gerekli düzeltmelerin yapılması yerine bu yola girilmesi, bu

Oldu ya Cumhurbaşkanı eşiyile tartıştı meclisi feshetti. Komik değil mi? Ama yetkisi var.

teklif ile kurulmaya çalışılan düzeneğe ilişkin soru işaretleri yaratmaktadır.

Bu anlamda, teklifin içeriğinden bağımsız olarak, parlamenter rejim ve başkanlık rejimi ile yönetilen ülkelerin

Selim TULUMTAŞ
İnşaat Mühendisleri Odası
Ankara Şubesi
Yönetim Kurulu Başkanı

farklı alanlardaki mevcut durumlarının karşılaştırılması bu rejimler hakkında daha sağlıklı kararlar verilmesini sağlayabilecek niteliktedir.

Bu noktadan hareketle, Mühendislik ve mühendisler açısından parlamenter rejim ve başkanlık rejimlerinin karşılaştırılması ülkemizin yarınları açısından önemlidir. Bu yazının konusu çalışmada ülkelerin mühendislik kapasite ve güçleri ile rejimleri karşılaştırılmıştır. Ülkelerin mühendislikteki yerlerinin belirlenmesi amacıyla çalışmada Royal Academy of Engineering tarafından Eylül 2016 da hazırlanan “Engineering and Economic Growth” raporunda yer alan farklı ülkelere ait “mühendislik endeks değerleri” ve bu değerleri oluşturan “endeks bileşenleri” kullanılmış, ülkelerin rejimleri parlamenter rejim, başkanlık rejimi, yarı başkanlık rejimi olarak üçe ayrılmış, yarı başkanlık ve başkanlık rejimine sahip ülkeler aynı kategori içinde değerlendirilerek parlamenter ülkelerle karşılaştırılmıştır. Mutlak monarşiler ve teokratik rejimler ile tek parti iktidarına dayalı rejimler çalışmanın kapsamı dışında bırakılmıştır. Anayasal monarşiler (sembolik monarşinin olduğu

parlamenter rejim) parlamenter rejim olarak tasnif edilmiştir.

Mühendislik bir çok tanımla ifade edilebilir. Geniş anlamı ile mühendislik “bilimsel ilkelerin yaratıcı uygulaması”dır. Bu tanımdan yola çıkıldığında mühendisliğin, ülkelerin hem ekonomik gelişmesinde hem de ilgili ülkede yaşayan insanların yaşam kalitesinde yadsınamaz büyüklükte bir payı olduğunu söylemek mümkündür. Bu anlamda ülkelerin mühendislik gücü, ilgili ülkenin güç, gelişmişlik ve refah seviyesinin göstergesi olmasının yanı sıra, bunların sürekliliğini ve devamını sağlayan ana bir etmendir.

Ülkelerin mühendislik gücünü oluşturan bileşenlere bakıldığında herhangi bir mühendislik alanında yapılan iş miktarının mühendislik gücünü tanımlayamayacağı açıktır. Çünkü mühendislik, inşaat, çevre, elektrik, elektronik, makine, malzeme, maden, havacılık, bilgisayar, bilişim, tıp, ulaştırma, enerji, tasarım, üretim v.b. alanlarla da sınırlı olmayan geniş bir alanı ifade etmektedir;

Dünyada ülkeler farklı rejim ve sistemlerle yönetilmektedir. Literatürde ülkelerin mühendislik gücü ile rejimleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Bu anlamda bu çalışma ilk örnek niteliği

taşımaktadır. Dünyada bu konuda bir çalışma yapılmamış olması, ülkelerin anayasa değişikliklerinde izledikleri yöntemle ilişkin de bir ipucu vermektedir. Anayasa hukukçularınca da ifade edildiği gibi dünyada anayasa değişiklikleri, ilgili ülkenin sahip olduğu rejim içerisinde yapılmaktadır. Bu nedenle rejim değişikliğine gidilmeyen bir durumda böylesi bir çalışma da gereksizdir. Buna karşın 150 yıla yaklaşan parlamenter rejime sahip ülkemiz için ise anayasa değişikliğinin rejim değişikliğini içermesi nedeniyle bu konuda ülkemiz ayrık bir örnek oluşturmakta, bu da farklı alanlarda rejim karşılaştırmalarını bir gereklilik durumuna getirmektedir.

Yazının konusu olan çalışmada, parlamenter rejime sahip ülkelerle başkanlık (yarı başkanlık + başkanlık) rejimine sahip ülkeler arasında mühendislik gücü açısından anlamlı farklar bulunduğu tespit edilmiştir. Çalışmada elde edilen bulguları kısaca şu şekilde özetlemek mümkündür;

Mühendislik alanında cinsiyet dengesi, insan kaynağı ve mühendislik ürünleri ihracatı alanlarında parlamenter rejime sahip ülkelerle başkanlık rejimine sahip ülkeler arasında anlamlı bir fark bulunmamakla birlikte, ortalama sıralamalar açısından bakıldığında parlamenter rejime sahip ülkeler görece olarak daha üst sıralarda yer almaktadır,

Araştırma, mühendislik istihdamı, mühendislerin ortalama ücreti, altyapı kalitesi alanlarında dünyada ilk 20'ye

giren ülkelerin % 75'i parlamenter rejime sahip ülkelerdir,

Araştırma, mühendislik istihdamı, mühendislerin ortalama ücreti, altyapı kalitesi alanlarında ilk 20'de, parlamenter rejime sahip ülkelerin % 36'sı yer alırken bu oran başkanlık rejimine sahip ülkeler için % 11'dir.

Mühendislik iş yeri sayıları ve dijital altyapı kalitesi alanlarında dünyada ilk 20'ye giren ülkelerin % 85'i parlamenter rejime sahip ülkelerdir.

Mühendislik iş yeri sayıları ve dijital altyapı kalitesi alanlarında ilk 20'de, parlamenter rejime sahip ülkelerin % 40'ı yer alırken bu oran başkanlık rejimine sahip ülkeler için % 7'dir.

Mühendislik kapasitesi ve gücünü gösteren mühendislik endeksi açısından dünyada ilk 20'ye giren ülkelerin % 80'i parlamenter rejime sahip ülkelerdir.

Mühendislik kapasitesi ve gücünü gösteren mühendislik endeksi açısından ilk 20'de, parlamenter rejime sahip ülkelerin % 38'i yer alırken bu oran başkanlık rejimine sahip ülkeler için % 9'dur.

Mühendislik endeks değeri 0.5'in üzerinde olan ülkelerin % 84'ü parlamenter rejime sahip ülkelerken, 0.5'in altında olan ülkelerin % 71'i başkanlık rejimine sahip ülkelerdir.

Parlamenter rejime sahip ülkelerin % 62'sinin mühendislik endeks değeri 0.5'in üzerindeyken, bu oran başkanlık rejimine sahip ülkeler için % 11'dir.

Kişi başı milli geliri 10.000 \$'ın üzerinde olan ülkelerin % 78'i parlamenter rejime sahip ülkelerken, 10.000 \$'ın altında olan ülkelerin % 73'ü başkanlık rejimine sahip ülkelerdir.

Parlamenter rejime sahip ülkelerin % 67'sinin kişi başı milli geliri 10.000 \$'ın üzerindeyken, bu oran başkanlık rejimine sahip ülkeler için % 18'dir.

Kişi başı milli geliri 10.000 \$'ın ve mühendislik endeks değeri 0.5'in üzerinde olan ülkelerin % 83'ü parlamenter rejime sahip ülkelerken, kişi başı milli geliri 10.000 \$'ın ve mühendislik endeks değeri 0.5'in altında olan ülkelerin % 70'i başkanlık rejimine sahip ülkelerdir.

Parlamenter rejime sahip ülkelerin % 60'ının kişi başı milli geliri 10.000 \$'ın ve mühendislik endeks değeri 0.5'in üzerinde iken, bu oran başkanlık rejimine sahip ülkeler için % 11'dir.

Bu veriler ışığında ülkelerin mühendislik kapasitesi ve gücü ile rejimleri arasında güçlü bir ilişkinin olduğunu söylemek mümkündür. Parlamenter rejime sahip ülkeler, baş-

kanlık rejimine sahip ülkelere göre mühendislik alanında daha yüksek kapasite ve güce sahiptir.

Mühendisliğin ülkelerin gelişimi ve refah düzeyinin yükselmesinde ve bunların sürekliliğinin ve devamlılığının sağlanmasında oynadığı öncül rol göz önüne alındığında, bu veriler ışığında ülkemizde rejim değişikliğine uzanan anayasa değişiklik teklifini Ülkemizin geleceği açısından anlamlandırmak mümkün görülmemektedir.

Köklü bir parlamenter rejim deneyimi bulunan ülkemizde bu rejimin

**Kıdem
tazminatlarımızın
ödenmesi tek kişinin
isteğine
bağlansın mı?**

aksayan yönlerine ilişkin toplumsal uzlaşa temelinde gerekli değişikliklerin yapılması yerine rejim değişikliği ile anayasanın bir çok maddesinin yanı sıra, yüzlerce yasanın da değiştirilmesini gerektirecek bir değişiklik Ülkemize istikrar değil, bir avuç çıkar birlik-teliğinin fayda sağlayacağı toplamda Ülkemizin kaybedeceği bir süreci beraberinde getirecektir.

Konu tekrar mühendislik ve mühendisler açısından ele alındığında elde edilen veriler ışığında ülkemizde rejim değişikliği öngören anayasa değişiklik teklifi kabul edilebilir nitelikte görülmemektedir.

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

**Ülkemizin
Kaynak ve Varlıklarının
Talanına
İzin Vermeyeceğiz!**

HAYIR

Başkanlık ve Parlamenter Rejimlerde Mühendislik

Mühendislikte Toplumsal Cinsiyet, İnsan Kaynağı, Mühendislik Ürün İhracatı

Ortalama Sıralamalar

Mühendislikte toplumsal cinsiyet

Parlamenter : 50.1

Başkanlık : 49.6

İnsan kaynağı

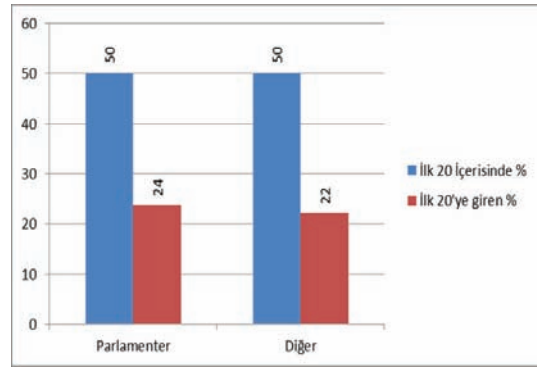
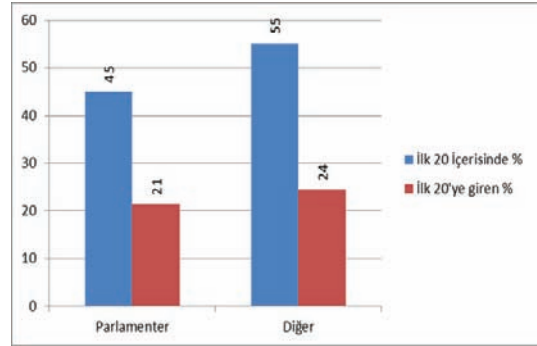
Parlamenter : 52.0

Başkanlık : 44.6

Mühendislik ürün ihracatı

Parlamenter : 47.6

Başkanlık : 45.3

Araştırma, Mühendislik İstihdamı, Mühendislerin Ortalama Ücreti, Altyapı Kalitesi

Ortalama Sıralamalar

Araştırma

Parlamenter : 22.3

Başkanlık : 7.9

Mühendislik istihdamı

Parlamenter : 55.9

Başkanlık : 40.0

Mühendislerin ortalama ücreti

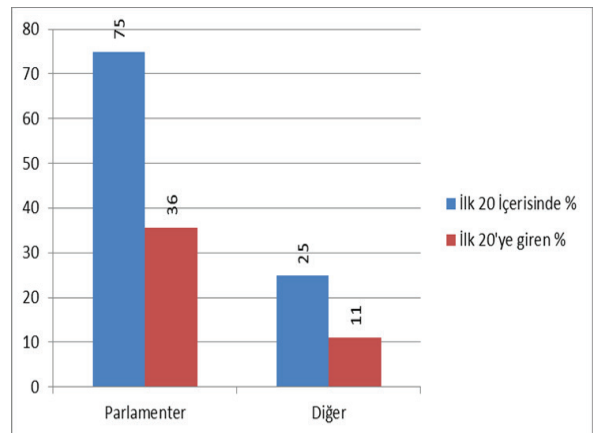
Parlamenter : 51.2

Başkanlık : 37.2

Altyapı kalitesi

Parlamenter : 59.4

Başkanlık : 37.8

Araştırma, Mühendislik İstihdamı, Mühendislerin Ortalama Ücreti, Altyapı Kalitesi

Ortalama Sıralamalar

Araştırma

Parlamente : 22.3

Başkanlık : 7.9

Mühendislik İstihdamı

Parlamente : 55.9

Başkanlık : 40.0

Mühendislerin Ortalama Ücreti

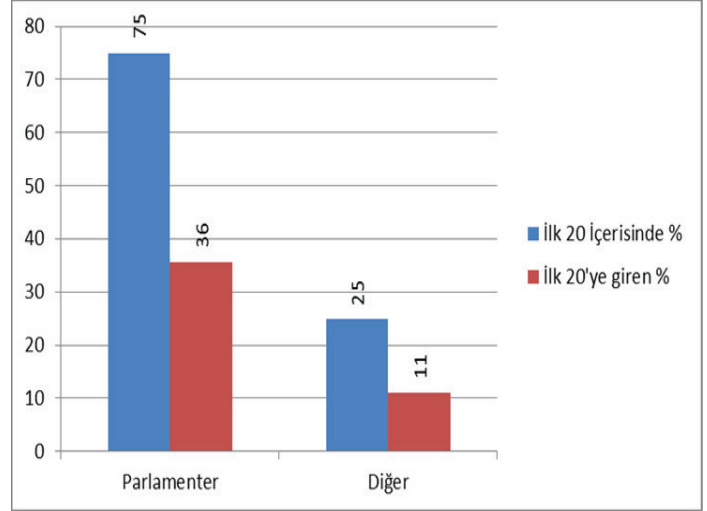
Parlamente : 51.2

Başkanlık : 37.2

Altyapı Kalitesi

Parlamente : 59.4

Başkanlık : 37.8

Mühendislik İş Yeri Sayıları, Dijital Altyapı Kalitesi

Ortalama Sıralamalar

Mühendislik İş Yeri Sayıları

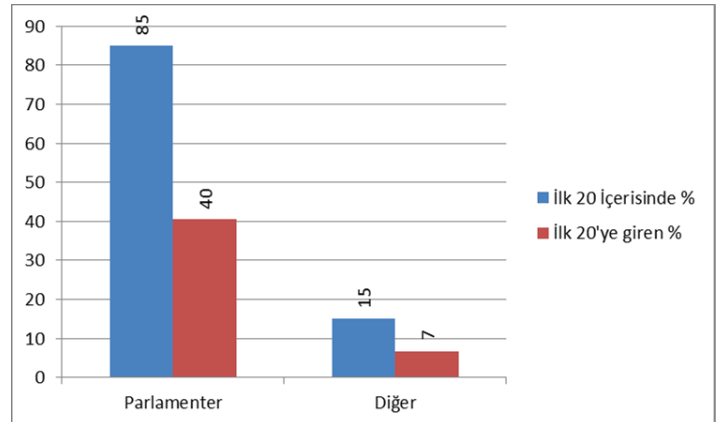
Parlamente : 48.2

Başkanlık : 34.7

Dijital Altyapı Kalitesi

Parlamente : 59.4

Başkanlık : 40.7

Mühendislik Endeksi, Ekonomik Gelişme, Rejimler

Kişi başı milli geliri 10.000 \$'ın üzerinde olan ülkeler

Parlamentar: % 78 (% 67)

Başkanlık : % 22 (% 18)

Kişi başı milli geliri 10.000 \$'ın altında olan ülkeler

Parlamentar: % 27 (% 33)

Başkanlık : % 73 (% 82)

Mühendislik endeks değeri 0.5'in üzerinde olan ülkeler

Parlamentar: % 84 (% 62)

Başkanlık : % 16 (% 11)

Mühendislik endeks değeri 0.5'in altında olan ülkeler

Parlamentar: % 29 (% 38)

Başkanlık : % 71 (% 89)

Kişi başı geliri 10.000 \$ ve mühendislik endeks değeri 0.5'in üzerinde olan ülkeler

Parlamentar: % 83 (% 60)

Başkanlık : % 17 (% 11)

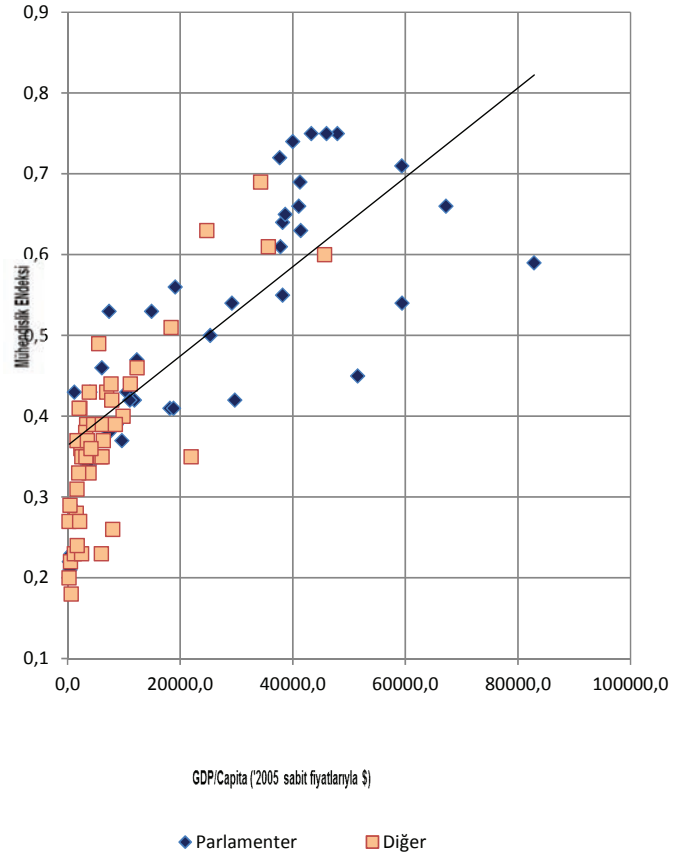
Kişi başı geliri 10.000 \$ ve mühendislik endeks değeri 0.5'in altında olan ülkeler

Parlamentar: % 30 (% 40)

Başkanlık : % 70 (% 89)

Not:

Parantez içindeki değerler: Örnek; Parlamenter rejime sahip ülkelerin % 67'sinin kişi başı milli geliri 10.000 \$'ın üzerindedir.

Neval Oğan BALKIZ (Hukukçu, Yrd. Doç. Dr.)

11 Mart 2017 Tarihli

İMO Danışma Kurulu Konuşmasından...

Türkiye bugünlerde siyasal, politik, hukuksal sürecinin en önemli dönemlerinden, en sıkıntılı süreçlerinden birini daha yaşıyor. Sorunlar silsilesinin karşısında Romain Rolland'ın “Bildiklerimle kötümser, irademle iyimserim” ilkesini hatırladım. Evet, dünyanın gerçekliği, ülkemizin içinde bulunduğu siyasal, sosyokültürel, ekonomik ve demografik sorunların getirdiği bu çerçeve karşısında hepimiz gündem içerisinde kötümser ya da karamsar oluyoruz, ama irademizle insanlık tarihinin her türlü yönetsel koşulların geçici olduğunu, insanlığın birlikte mücadele iradesinin bu koşulları değiştirdiğinin de bilincinde ve farkındayız.

Türkiye'deki yönetsel sorunların hepsi bugün değiştirilmek istenen Anayasa tartışmalarında karşımıza çıkıyor. Dolayısıyla, bugün tartıştığımız Anayasa değişikliği, kendi anlam ve öneminden çok daha üst bir kavram ve kargaşa ve çelişkiler bütününe dönmüş durumda. Çünkü Türkiye'de son 14 yıldır yürütülen hegemonik bir politik baskıcı yönetimin karşısında siyasetin boğulduğu, siyasal alanların, siyasal mekanizmaların, siyasal alanı örgütleyen siyasal hasımlık ve demokratik mücadele alanlarının hepsinin elimizden alınmış olduğu baskıcı, tekçi, muhafazakâr, otoriter bir anlayışla düzenlenen bir siyasal ortamla karşı

karşıyayız. Bugün önümüze konulan bu metin karşısında halkın değişik kesimlerinin çok farklı tartışmalarla kendinin ifadesini bulmaya çalışması bu yaratılan siyasetsizlik ortamının da bir sonucudur. Dolayısıyla, bu değişiklikteki tartışmalar değişikliğin kendi hem şekli, hem maddi içeriğini aşan bir anlama kavuşmuş durumda.

Önümüzde nasıl bir metin var? Bu metin tek tek maddelerinde nasıl bir devlet yapılanmasıyla karşı karşıya kalacağız, bu şekilde yaratılan bir devlet sistemi kendi içerisindeki yapısal sorunları çözebilir mi, Türkiye'nin içinde bulunduğu sorunlara bir çözüm oluşturabilir mi, bunları tartışmadan önce Anayasa tarihinde anayasal, kavramsal düzlemde Anayasa kavramı

neyi ifade eder, Batı anayasacılığı bugün nasıl bir düzeyde seyrediyor, nasıl bir uygulama içerisinde izninizle kısaca bu konuyla başlamak istiyorum.

Anayasalar, hepimizin bildiği üzere, siyasal nitelikli hukuksal belgelerdir. Anayasalar, devletlerin otobiyografisidir. Bir anayasa düzenlediği

15 yılda 17.000 işçinin ölmesi de istikrar mı?

Anadolu'nun parlamber rejim geleneğinin 200 yıllık bir tarihselliğe sahip olduğundan neden bahsedilmiyor?

devletin kurum ve kuruluşlarıyla nasıl örgütlendiğini, bu örgütlenmenin nasıl işlediğini, örgütlenmeden esas olarak, temel olan hukuksal ilkelere nasıl oluştuğunu, temel hak ve özgürlüklerin bireysel alanda nasıl güvenceye alındığını, devlet ile birey gruplarının arasındaki ilişkiyi ve bu ilişkiyi düzenleyen kamusal alanın niteliklerini ortaya koyar. Dolayısıyla, anayasanın kendi içerisindeki siyasal özelliği hukuksal bir insan kurumu olan devletin örgütlenme biçimini ortaya koymasıyla kendini ifade eder. Batı anlamda modern demokratik ülkelerdeki anayasanın özelliği bu üç temelde oluşur. Öncelikle anayasa, vatandaş olmak babında kişinin kamusal özerkliğini tanımlar. Birey olarak biz vatandaş isek, vatandaşlığın getirdiği sınırlar içerisinde bireysel özerkliğimizi nasıl kullanırız, onu tanımlar. İkinci olarak, bir toplumun bireyi olarak her birimizin bireysel özerkliğini tanımlar. Üçüncü olarak, devlet ile bizim aramızdaki kamusal alanın, yani tüm siyasal etkinliğin, katılım haklarımızı

kullandığımız ve bağımsız ve özerk ve çok sesli olması gereken kamusal alanın niteliklerini belirler.

Dolayısıyla, herhangi bir anayasa baktığımız zaman, modern anayasalarda dörtlü bir temel görülür. Bu temellerden bir tanesi her bireyin siyasal katılım haklarını, yani siyasal hakları güvenceye alan kuralları dizini içerir anayasa. İkinci olarak, bir temel hak ve özgürlükler dizini içerir, temel hak ve özgür-

lüklerin alanını tanımlar, bunların her bir birey için nasıl güvenceye alınacağını, bağımsız bir yargının, bağımsız ve tarafsız, adil işleyen bir yargının nasıl güvenceye alınacağını tanımlar, kuvvetler ayrılığıyla yasamanın, yürütmenin ve yargının birbirini nasıl denetlediğini, bunların arasındaki ilişkilerin nasıl bağımsız olması gerektiğini tanımlar. Dördüncü olarak da, siyasal anlamda bizim sivil kitle örgütlülüğüyle, medyanın özgürlüğüyle, haber alma özgürlüklerimizle ve sivil kitle alanında sokakta ve örgütlenmede görünür olarak kendimizi ifade edeceğimiz bağımsız bir kamusal alanı tanımlar. Bu dört özgürlük bir anayasanın olmazsa olmaz özellikleridir. Anayasa tarihinde Montesquieu'nün dediği gibi *"eğer bir ülkede kuvvetler ayrılığı yoksa, orada özgürlük yoktur"*.

Bu temel ilkeler çerçevesinde bugün önümüze konulmuş olan ve 18 maddeye sığdırılan, ancak bu 18 madde içerisinde mevcut olan Ana-

yananın, yani şu anda elimizde uygulanmakta olan 1982 Anayasasının 276 maddesinin 94'ünü değiştiren ve aslında anayasa yapım tekniği anlamında bir anayasa tekniği usulü içermeyen, nitelik olarak bir kanun teklifi olan, hatta bir torba kanun teklifi olan, tırnak içinde söylüyorum *"torba kanun teklifi niteliğinde olan"* bu değişiklik Türkiye siyasal tarihinde 1982 Anayasasının yirminci kez değiştirilmesi teklifidir.

Bu şekilde bir değişiklik anayasa değiştirme usulüne uygun değil, çünkü anayasaların modern anayasal tarihinde günümüzde nasıl yapılacağı, usul anlamında, çok açıktır. Toplumun değişik kesimlerinin, başta üniversitelerin, sivil kitle örgütlerinin, demokratik kitle örgütlerinin, özgür bir kamu alanında, hiçbir baskıya, hiçbir ötekileştirmeye, hiçbir ayrımcılığa ve kendi pozisyonları nedeniyle siyasal hasım iken karşıt düşmana indirgenmeden, düşmanlaştırılmadan siyasal katılım haklarının eleştiri ve değiştirme haklarını kullanarak yer aldıkları bir kamusal alanda tartışılarak bir uzlaşma şeklinde oluşturulur. Oysa bugün karşı karşıya kaldığımız metin iki partinin dört milletvekilinin hazırlamış olduğu teklifleri, kanun teklifi şeklinde getirilmiştir, Genel Kurula ve Genel Kurul Anayasa Komisyonuna havale etmiştir. Komisyonda da hâkim iktidar partisinin çoğunluklu üyeleri vardı. Diğerlerinin de katılımıyla sınırlı bir şekilde değişikliğe uğrayarak Genel Kurulda onaylanmış ve Resmi Gazete'de yayımlanmış durumda.

Anayasa tarihinde halkoylaması ikiye ayrılır. Birincisi referandumdur, ikincisi de plebisit dediğimiz bir halkoylamasıdır. Referandum, demokratik bir halkoylamasıdır, çünkü referandumda konu olan bir yasa metnidir. Yasa metni Meclisten parlamenter rejimle geçtikten sonra halkoylamasına sunulmadan önce yasa metni yasal anlamda halka uzlaşma şeklinde tartışılarak halkoylamasına sunulur ve halkoylamasında halkın kendisi etkindir, değiştirme, dönüştürme ve eleştirme hakkını kullanır. Bu şekilde oluşmuş bir metin halkın önüne gelir, demokratik bir şekilde oylanır. Buna biz referandum diyoruz.

Bunun tam karşısı, plebisit dediğimiz ve özellikle 1933'lerden sonra Almanya'da çok sık başvurulan halkoylaması türü de, antidemokratik bir şekilde "halkın rızasının zorunlu olarak alınması" diye tanımlanır.

Plebisitte de söz konusu olan aynı şekilde bir yasama işlemi olabilir, aynı şekilde bir siyasal sorun olabilir ya da bir kişiyi onaylar halk. Bir kişiyi oylar, bir kişinin yetkisini oylar, bir kişinin verdiği kararı oylar, bir kişinin halk adına onaylamış olduğu bir uluslararası anlaşmayı oylar ya da devletsiz bir ulusun hangi devlete ait olacağını, katılacağını siyasal olarak oylar. Bunların hepsi plebisit konusudur. Dolayısıyla, plebisitte otoriter katı bir yönetim anlayışının oluşturduğu yasa metni kendiliğinden, halka sormadan oluşturduğu bir yasa metni blok olarak halkın "evet" ya da "hayır"ına sunulur. Bu halkın katılımı olmadığı için

antidemokratik bir usuldür, kesinlikle demokrasilerde yeri olmayan bir usuldür, bunun adı da plebisittir.

Şimdi, önümüze getirilen 18 maddede baktığımızda 16 Nisan'da sandığa gidip halkoylamasına katılan bizler için bu bir referandum mudur, bu bir plebisit midir tartışması Anayasa açısından çok önemlidir. Biz 18 maddeye saklanmış olan olağanüstü yetkilerin bir kişiye verilmesini o kişinin şahsında kişi olarak mı oylayacağız, yoksa karşımıza gelen farklı bir şekilde hiçbir hükümet sistemine, bugüne kadar Anayasada tanımlanmış hiçbir hükümet sistemine, hiçbir devlet yönetim anlayışına uymayan suiijeris, özellikle yaratılmış eklektik bir sistemi mi onaylayacağız? Kişinin kendisi mi ön plandadır, yasanın kendisi mi ön plandadır?

İkinci olarak, oluşturulmuş olan yasa teklifi, ki Anayasa değişikliği de bir kanun teklifidir, bir kanundur, şu anda önümüze getirilen bu metne halk olarak, değişik kesimler olarak siyasal katılım haklarımızı karar almaya katılma olarak yetkilendirilmiş olan temel hak ve özgürlüklerimizden olan siyasal haklar ve ödevlerimizle katkı koyduk mu, tartışabildik mi, değiştirebildik mi, bilgilenme hakkımızı kullanabildik mi soruları karşısında bu soru anayasal meşruiyet açısından çok önemli bir düşün noktası oluşturuyor.

Baktığımız zaman, tarih boyunca ulus devlet kapsamında anayasalar bir devletin siyasal kimliğini ortaya koyarken yürütmeye yasama arasındaki

17 yaşında marketten sigara, bira alması yasak olan çocukların 18'inde mecliste olması doğru mu?

ilişkilere bakarak dört tür hükümet biçimi ortaya çıkmış. Meclis hükümeti vardır, parlamenter hükümet sistemi vardır, yarı başkanlık ve başkanlık sistemleri vardır. Ancak, şu anda 18 maddede, devletin örgütlenme yapısı, devletin kuvvetler ayrılığı, üçe ayrılmış olan yönetim yetkileri ve bunlar karşısında yöneticilerin taşıdıkları sorumluluklar ile yöneticilerin erklerini bağımsız bir şekilde denetleyecek organın, yargının konumu itibarıyla bu dört sisteme uymayan, yasamayla yürütmeyi birleştiren, yargıyı bu birleşmiş güce bağlayan ve aslında sorumsuz durumda, hiçbir şekilde sorumlu olmayacak anayasal ve yasal sorumluluk olmayan tekil bir irade yaratılıyor. Bu irade, bugüne kadar insanlık tarihinde toplumların yönetim anlayışıyla oluşmuş yönetim biçimlerinin hiçbirine uymamaktadır.

Peki nedir? Anayasa olarak hiçbir şey, ama yetkiler ve fiili yönetim olarak her şey. Dolayısıyla, böyle bir karmaşa karşısında amaçlanmış olan şey bugünkü fiili durumda yasamayı ve yürütmeyi tek bir kişiye bağlayarak Meclis çoğunluğunu da o partinin

oluşturabileceği bir yapıyla o kişinin iradesine -ki kim olursa olsun, gelecekte A olur, B olur, hiç önemli değil- bağlayarak fiili durumu anayasa üstü, devlet üstü bir konumuyla devletin hepsini içine alacağı, kendi kişiliğinde bütünleştireceği bir devlet kişi yaratıyor. Sistematik olarak, anayasal olarak bu kavram bu yapıya uyuyor.

Konumuzun başlığı “Anayasa Neyi Değiştiriyor?” Tersinden bir mantıkla “Anayasa neyi değiştirmiyor ki?” denebilir bu Anayasa değişikliği.

Anayasanın da üstünde, Anayasa maddelerinin tanımladığı olağanüstü hal kavramını ve çerçevesini oldukça aşan ve nedense artık olağan bir hale gelen, olağan bir olağanüstü hal içinde yönetildiğimiz bu ortamdan kurtulup temel hak ve özgürlüklerimizi rahatlıkla kullanabildiğimiz, devletin yönetim erkinin şeffaf bir şekilde denetlendiği, yargının bağımsızlaştığı, Türkiye’deki halk ve katmanlar arasındaki ayrımcılığın ve ötekiciliğinin ortadan kalktığı, en önemlisi de ekonomik demokrasinin, ekonomik olarak merkezleşmenin, Gayri Safi Milli Hâsılanın ürün ve üretimin tekil bir şekilde belli bir sermaye çerçevesinde kaldığı ve bunun halkın arasında adil olarak dağıtılmadığı, işsizliğin, korkunun, şiddetin ve ayrımcılığın halkın bugünkü durumunu belirlediği bu ağır havayı dağıtacak bir değişiklik mi?

Metne baktığımızda, 18 madde içerisinde şöyle bir sistematik izlenmiş: Mevcut Anayasanın 9. maddesi değiştirilerek, ki 9. madde kısaca

20 yıl sonra bu yetkileri kimin kullanacağını biliyor muyuz?

“yargı yetkisi Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerden oluşur” diye bir madde, buraya bir tarafsızlık sıfatı eklenmiş. “Yargı yetkisi Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır”. “Tarafsız” eki ve sıfatı konulmuş maddeye. Bunun bir anlamı var mıdır? Yargı bağımsızlığı anlamında bugünkü algılanan şey üçlü bir özellik adı altında tanımlanır. Öncelikle yargının bağımsız olması için hâkimlerin bağımsız olması, hâkimlerin atamalarının ve güvencelerinin hiçbir şekilde bir siyasi erk tarafından belirlenmemesi, mahkemenin yargılamayı yaparken hiçbir etki altında kalmadan görevini yapması ve halk açısından mahkemenin tarafsızlığının görünür olması kriterlerini getiriyor Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, “bu özelliklere sahip bir yargı bağımsızdır” diyor.

9. maddeye “tarafsızlık” eki ekleyen bu anlayış aynı sistematik içerisinde 14. maddede şu düzenlemeyi getiriyor: Teklifin 14. maddesi Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunu düzenliyor. Oraya baktığımızda Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tanımlamasından “yüksek” kelimesini çıkarıyor. Evet, bu olumludur. Hâkimler ve Savcılar

Kurulu olmalıdır, bunda kuşku yok. Ancak, mahkemelerin bağımsızlığı ve tarafsızlığının esasını oluşturacak çok aykırı ilkeler sıralanıyor. Deniliyor ki, “Hâkimler ve Savcılar Kurulu 13 üyeden oluşur, 2 daire şeklinde çalışır”.

Peki, üyeler nasıl seçiliyor? Ona baktığımız zaman, değerli katılımcılar, bu üyelerden 4’ünü Cumhurbaşkanı, yani çerçevesi çizilen yetkileri kullanacak, Başkan sıfatlı Cumhurbaşkanı tarafından doğrudan seçiliyor. 3 üyeyi Yargıtay belirliyor, 1 üyesini Danıştay belirliyor, diğer 3 üyeyi de doğrudan Türkiye Büyük Millet Meclisi seçiyor. Baktığımız zaman, ortaya çıkan tabloda Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun Başkanlığını Adalet Bakanı ve Adalet Bakanının müsteşarı da onun yardımcılığı görevini üstleniyor, 4 üyesi Cumhurbaşkanı tarafından seçiliyor, diğer üyeleri de Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçiliyor. Şimdi, böyle bir tabloda, ki bildiğiniz üzere 155. maddede de Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Türkiye’de görev yapan, her kademedeki mahkemelerde görev yapan hâkimlerin atama, görevde yükseltme, azil ve disiplin işlerini yapan tek kurumdur; yani, bu seçmiş olduğumuz Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tüm hâkimleri seçecek, onları atayacak, görevde yükselmelerine ve görevden azillerine karar verecek, onların disiplin soruşturmalarını yapacak. Peki, bağımsız mı? Bakıyorsunuz, Kurulun Başkanı Adalet Bakanı. Adalet Bakanını kim atıyor? Başkan atıyor. Müsteşarı kim seçiyor? Başkan seçiyor. Bununla da yetinmiyor, 4 üyesini de Başkan

seçiyor. Dolayısıyla, 6 üyesini doğrudan Başkanın kendisi seçmiş oluyor. Değişiklik metne göre, artık Cumhurbaşkanını partili de olabilecek, partili de olduğu için kendi partisinden seçilecek milletvekillerinin hepsini kendisi belirlemiş olacak. Dolayısıyla, Başkanın seçmiş olduğu milletvekilleri diğer geri kalan üyelerini seçecek Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun. Dolayısıyla, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun hepsi Başkan ve Başkan partisi tarafından seçilen üyelerden oluşacak.

Peki, bu bir bağımsızlık ve tarafsızlık mıdır? Bütünüyle taraflı, bütünüyle siyasallaşmış bir yargı kuruluyla karşı karşıyayız.

Yasama anlamında neler yapılıyor? 18 maddede öngörülmüş olan 94 maddelik değişiklikte Türkiye devletinin örgütlenmesi, işletilmesi, kamu kurum ve kuruluşlarının oluşturulması, bunların yöneticilerinin atanması ve seçilmesi, bu yetkilerin kullanılması bütünüyle ve bütünüyle değiştiriliyor; yani, devletin çatısı, devletin kolonları, devletin statik tüm varlığı tek bir kolon üzerine oturtuluyor. Dolayısıyla, bu kolon bu kadar büyük bir yapıyı ve ağırlığı taşıyacak mıdır, varın statik değerlendirmesini siz yapın.

Yasama anlamında, getirilen değişikliklerle yasama yetkisi bütünüyle Cumhurbaşkanına devrediliyor. Türkiye Büyük Millet Meclisinin tüm yetkileri ve tüm etkinliği Cumhurbaşkanına devrediliyor.

Nasıl yapılıyor? Baktığımız zaman Anayasamızda özellikle 87. madde ve 98. maddede burada 8. maddeyle değiştirilmiş olan 104. madde kapsamına baktığımızda öncelikle şunu söylüyor: *“Cumhurbaşkanı kanun hükmünde kararname çıkarabilecek. Cumhurbaşkanı, Anayasada açıkça kanunla düzenlenmesi öngörülen konular dışındaki her konuda tek başına kanun hükmünde kararname çıkaracak.”* Siz bugüne kadar yasa yapmak yetkisi olan Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu yasama yetkisini alıyorsunuz, sınırsız bir şekilde Cumhurbaşkanına veriyorsunuz. Cumhurbaşkanı temel hak ve özgürlükler, siyasal haklar ve ödevler ve temel haklar konuları dışındaki her konuda, ama aklınıza gelebilecek günlük yaşamdaki her konuda tek başına kararname çıkaracak, yani kanun koyacak ve hayatı belirleyecek. Bu kanuna karşı Danıştay denetim yetkisine sahip değil, Danıştay bunu denetleyemeyecek.

Aynı şekilde aynı maddede saklı bir ibareyle kanunda düzenlenmesi gereken konuların da kararnameyle düzenlenmesi yetkisi veriliyor. Şöyle bir kanunu dolanarak hile yapılmış oluyor ve deniliyor ki, *“kanunda açıkça düzenlenmeyen her konuda karar, kanun hükmünde kararname çıkarılabılır”*.

Olağanüstü hal kararları Meclise gelince, Meclise geldiğinde şu anda yaşadığımız dönemde Mecliste olağanüstü hal kararı görüşülürken, hâkim siyasal parti, muhalefete hiçbir söz hakkı tanımadı. Dolayısıyla, ilan edilen

karar, üzerinde genel görüşme bile açılmadan, muhalefet milletvekillerine çok sınırlı, iki dakikayı geçmeyen konuşma hakkı tanınarak alelacele geçti Meclisten bu koşullarda bile. Düşününüz ki, siyasal partisiyle bağı kesilmemiş, yani, hem siyasal partinin başkanı, hem 104. maddedeki tanımlama haliyle devletin de başkanı, fiili olarak tek bir kişi tarafından temsil edilen bir ortamda ve siyasal partinin de genel başkanı sıfatıyla Meclis çoğunluğunu, milletvekillerini kendisinin belirlediği bir Mecliste başkanın vermiş olduğu bir olağanüstü hal kararının onaylanmaması söz konusu olabilir mi? Aynı şekilde, *“Cumhurbaşkanlığının çıkaracağı kanun hükmünde kararnameler üç ay içerisinde Meclis onayına sunulur”* diyor. Öyle bir hile yapılıyor ki, başkan bir konuda kanun hükmünde kararname çıkardı, kanun hükmünde kararname her türlü alanda olabilir; çevre hakkı, kentsel dönüşümün yapılması, gayrimenkul anlamındaki mülkiyet hakkını zedeleyecek şekilde gayrimenkul sertifikasını ve tahvil senetlere dönüştüren mülkiyet hakkını yok eden bir uygulama, vesaire... Ankara Valiliği Malazgirt Caddesi'nde 17 evi Olağanüstü Hal Kanununun 9. ve 11. maddelerine dayanarak güvenlik açısından tehlike oluşturdukları saviyla mahkeme süreçleri bitmeden Olağanüstü Kanununa dayanarak yıktı; şu anda halk mağdur. Bunun çok daha genelini yapılacağı bir kararnamenin geldiğini düşünün. İdari işlem yapılıyor, idari işlemin sonucu doğuyor, üç ay sonra Meclise geliyor, ama zaten sonuç doğmuş vaziyette. Siz karara neyi çıkardınız, idari işlemi yaptınız,

idari işlemin sonuçları doğdu, telafisi imkânsız bir ihlal doğdu, ondan sonra siz bunu Meclise getirdiniz. Getirseniz ne olur, getirmeseniz ne olur! Üstelik de, “*üç ay içerisinde onaylanması... Cumhurbaşkanlığı kanun hükmünde kararnameyi kendiliğinden ortadan kalkar.*”

Bununla da yetinmiyor, Başkanlığı kaldırıyor, Bakanlar Kurulunu kaldırıyor bu teklif, Cumhurbaşkanına istediği kadar başkan yardımcısı ve istediği kadar bakan atama yetkisi veriyor. Cumhurbaşkanı bakanları atayacak, istediği kadar yardımcı atayacak ve bu bakanlar ve yardımcılar hiçbir şekilde yasama organı olan Meclise karşı bir sorumluluk duymayacaklar. Doğrudan Cumhurbaşkanına karşı sorumlular. Yani, milletvekilleri, yani yasama yürütmeyi hiçbir şekilde denetleyemeyecek. Yürütme kendi içerisinde mutlak yetkiler kullanarak, kendi içerisindeki o yetkilerini hiç kimseye, hiçbir kesime, hiçbir şekilde sorumlu şekilde yargılama ya da hesap vermek gibi bir sorumluluk taşımadan yerine getirecek ve toplum bunlara karşı hiçbir şekilde etkin bir hukuk yoluna başvuramayacak.

Aynı şekilde, şu andaki Anayasada 99. maddede “*gensoru*” diye bir kurum var. Şu andaki parlamenter yapıda gensoru ile yasama Bakanlar Kurulunu ve bakanları denetleyebiliyor. Gensoru verilen bakan ya da Bakanlar Kurulu güvensizlik oyu alması halinde, güvensizlik oyları Türkiye Büyük Millet Meclisinin salt çoğunluğunu oluşturduğu anda hükümet düşüyor.

Önümüze gelen teklif bu denetimi kaldırıyor ve bakan ile atanacak olan yardımcılara Cumhurbaşkanına tanıyan sorumsuzluk halini tanıyor. Başkan yardımcısı ve bakanın göreviyle ilgili bir suç işlemesi halinde Türkiye Büyük Millet Meclisi ancak ve ancak salt çoğunluğuyla soruşturma önergesi veriyor. Yani, yeni oluşacak Mecliste, 600 üyelik bir Meclis öngörüldüğü için 301 milletvekilinin onayıyla bir soruşturma önergesi hazırlanacak. Bu soruşturma önergesi Meclisin onayına sunulacak, Meclis 360 üyeye bu soruşturma önergesinin işleme konulmasına karar verecek, işleme konulduktan sonra 15 üyeli bir soruşturma komisyonu oluşturulacak, soruşturma komisyonu ilgili bakan ya da yardımcı suç işlemiş midir, işlememiş midir ona karar verecek, bir rapor hazırlayacak, arkasından bu rapor Meclise sunulacak ve başkanın parti başkanı olarak ve devlet başkanı olarak, iki sıfatını kullanarak oluşturduğu o Meclis, seçtiği milletvekilleri ‘cesaretleri varsa’, tırnak içinde, bu şekilde oluşturulmuş soruşturmaya 400 milletvekilinin ancak onayıyla Yüce Divana gönderebilecek. Şu anda 105. madde bu şekilde değiştiriliyor ve bütünüyle bu bakanlar ve başkan yardımcılarını bilfiil sorumsuz yargılanamaz, dokunulamaz hale getiriliyor.

Aynı şekilde “*Cumhurbaşkanının Cezai Sorumluluğu*” başlığı

altında mevcut Anayasadaki “*Cumhurbaşkanlığının Sorumsuzluğu*” başlıklı maddeyi değiştiriyor. Bu, anayasal terimle, görünüşte Anayasa maddesi adı altındaki bir maddedir. Mevcut halinde 1982 Anayasasında der ki, “*Cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlemlere karşı hiçbir hukuk yoluna başvurulamaz*”. Cumhurbaşkanının başkan ve başbakanla birlikte yapmış olduğu, bakanın ve başbakanın imzasını taşıyan işlemlerden ise bakan ve başbakan sorumludur, bakanlar kurulu sorumludur. Çok net bir madde. Bunu kaldırıyor, Cumhurbaşkanlığını sorumlu bir makam haline getirdiği yanlışlığı yaratarak diyor ki, “*başkan, göreviyle ilgili bir suç işlediğinde Meclis salt çoğunluğuyla hakkında soruşturma önergesi verilir, arkasından bu salt çoğunluk eğer 360 oyla verilen önergeyi kabul ederse, soruşturma açılır, soruşturma sonucunda oluşan rapor genel kurulda 400 milletvekilinin onayıyla kabul edilirse Yüce Divana gönderilir.*”

**AKP'nin Hollanda'da
miting yapamaması
AKP'nin mi
Türkiye'nin mi
sorunu?**

Mevcut olan değişiklikte 101. maddede Cumhurbaşkanlığının seçilme niteliklerinde “40 yaşını dolduran üniversite mezunu her Türk vatandaşı cumhurbaşkanı seçilebilir, cumhurbaşkanı seçildiği zaman milletvekilliği düşer, ama partisiyle ilişkisi kesilir” şeklindeki hüküm kaldırılıyor, partili bir cumhurbaşkanı öngörülüyor. Cumhurbaşkanı seçilen kişi partisiyle ilişkisini sürdürecektir ve Siyasi Partiler Kanununa göre partinin de genel başkanlığı sıfatını yürütecek ve Anayasanın 104. maddesi gereğince “Cumhurbaşkanı devletin başıdır, Cumhurbaşkanı devleti ve halkın birliğini temsil eder” diyor. Şimdi, ortada çok kaotik bir durum var; seçilen kişi hem siyasi partinin genel başkanı, siyasi partinin genel başkanı olduğu için de milletvekilliği listelerini kendisi belirleyecek, aynı şekilde yetkilendirilmiş olduğu üzere seçilen “Cumhurbaşkanı Parlamenta iç siyaset ve dış siyasetle ilgili mesaj verecek” diyor. Yani, Cumhurbaşkanı kendi partisini yönetecek, devleti yönetecek, ama yönetirken Siyasi Partiler Kanunuyla 104. maddedeki çelişki unutulmuş gibi görünüyor. Siyasi Partiler Kanununa göre eğer bir parti başkanının durumu ile devletin temsil edilmesi durumu çakırırsa bu kişi partisini mi tercih edecek, devletin çıkarını mı tercih edecek?

Yürütmeye baktığımız zaman diğer bir önemli husus, Cumhurbaşkanlığı kanun hükmünde kararnameyle bakanlıkların kuruluş ve teşkilatını yerel ve merkezî teşkilatlarını kurabilecek, bunların başkanlarını ve yöneticilerini seçebilecek. Düşününüz ki, böyle bir

cumhurbaşkanı devletin tüm kamu ve kuruluşlarını tek bir kararnameyle kuracak, ortadan kaldıracak, işleyişi değiştirecek ve tüm yöneticilerini seçecek. Bu anlamda devletin tüm kurum ve kuruluşlarının oluşturulması, örgütlenmesi, işletilmesi ve bunların yeniden düzenlenmesi ve görevlerin değiştirilmesi ve buna ilişkin usul ve yetkilerin düzenlenmesi tek bir kişinin iradesine bırakılmış olacak. Yani, bir gün uyanacaksınız, Köy İşleri genel müdürlükleri yok edilmiş; bir gün uyanacaksınız, Karayolları Genel Müdürlüğü yok; bir gün uyanacaksınız, Devlet Su İşleri Müdürlüğü yok; bir gün uyanacaksınız, cezaevlerinin hepsi özel cezaevlerine dönüştürülmüş; “Ben böyle istedim, böyle yaptım” diyecek. Tüm atamalarını, tüm üst bürokratik yöneticileri, tüm kamu yöneticilerini tek bir irade kanun hükmünde kararnameyle atayacak. Kimse ona “niye bunu seçtin, niye bunu yaptın, hani liyakat vardı, liyakat esasına göre seçmek, hani Anayasada idarenin sürekliliği prensibi vardı?” diyemeyecek. “Böyle istedim, böyle yaptım” denilecek.

Diğer bir yürütme anlamındaki husus, bu teklif aynı şekilde Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluş maddesini değiştiriyor ve milletvekili sayısını 600'e çıkarmayı öngörüyor. Aynı şekilde bu teklif “Türkiye Büyük Millet

Meclisi Üyelerinin Seçilmesini” başlıklı maddesini değiştiriyor, Cumhurbaşkanıyla Millet Meclisi seçimlerinin aynı günde yapılmasını düzenliyor, öngörüyor.

Buna baktığımızda, asıl amacın Cumhurbaşkanının bağlı olduğu partinin Meclisteki çoğunluğunu korumak olduğunu görüyoruz. Bunun pratikte yaratacağı sonuç budur. Cumhurbaşkanı partili kimliğiyle aynı şekilde seçime girecek ve tüm propaganda ve yapısal anlamdaki siyasal katılımını partisinin Meclisteki çoğunluğunu arttırmak üzere inşa edecek ve karşımıza cumhurbaşkanlığının ait olduğu partinin çoğunluğunun elinde olan bir Meclis çıkacak; bu maddedeki amaç bu.

Diğer bir maddeye baktığımız zaman, ki hukuksal anlamda en zayıf

olan maddelerden, 18 yaşını tamamlamış her Türk insanına seçilme hakkı tanıyor. Mevcut Anayasada 25 yaş. Aynı madde içerisinde askerlikle ilişkisi olmayan hükmü getirilerek, askere gitmemek gibi toplumda çok yankı bulan tartışmayı engellemeyi ve seçilen kişinin askerlikten muaf tutulmasını düzenliyor. Bunun ötesinde en önemli unsurlardan biri de, Türkiye Büyük Millet Meclisi, yani yasama yetkisinin tamamen tek kişiye bırakılmış olması. Bu nasıl oluyor? Baktığımız zaman, 11. maddede diyor ki, Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimleriyle cumhurbaşkanlığı seçimleri aynı zamanda, aynı günde yapılır, Türkiye Büyük Millet Meclisi 360 milletvekilinin oyuyla kendini feshedebilir. Milletvekilleri bu fesih kararı verdiği zaman doğallıkla seçimler yenilenecektir, aynı zamanda Cumhurbaşkanı seçimleri de yenilenecektir.

2. fıkrasına baktığımız zaman, Cumhurbaşkanının gerekçesiz olarak istediği her an Meclisi feshetme yet-

kisinin tanındığını görüyoruz. Yasama anlamında parlamenter rejimin en önemli maddesinin buradan kaldırıldığını, Meclisin Cumhurbaşkanı karşısında tarafsız ve bağımsız olma güvencesini sağlayan mekanizmanın ve kuralın ortadan kaldırılmış olduğunu görüyoruz. Düşününüz ki, seçimlerde ortaya çıkan neticeyi beğenmeyen Cumhurbaşkanı istediği her an ve hiçbir gerekçe belirtmeden Meclisi feshedebilecek. Böyle bir Meclis fesih baskısı altında tamamen Cumhurbaşkanının iradesi, denetimi, yönetimi altında ona bağlı olarak çalışmak durumunda kalacak.

Cumhurbaşkanının iki dönem seçileceği düzenleniyor, ama 11. maddeye baktığımızda, *“seçim döneminde, seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde Cumhurbaşkanı yeniden aday olabilir”* diyerek aslında istediği kadar, süre sınırı olmadan bu yetkiyi sonsuza kadar kullanma hakkı, yetkisi veriliyor. Amaçlanan yasamanın, yürütmenin ve yargının bir kişinin şahsında birleş-

tirilmesi, bütünleştirilmesi ve bunun hiçbir şekilde yargı denetimine ve denge mekanizmalarına tabi tutulmadan sınırsız bir şekilde bu yetkiyi kullanması, aynı şekilde istediği kadar, belki yönetimi dönemi boyunca bir toplumu olağanüstü hal koşulları altında kararnemelerle istediği gibi yönetebilmesi yetkisinin tanınması. Bu yetkilerin yaratacağı sonuçları tek bir kişiye karşı duyulan sevgi ya da mesafeli duruş, tek bir kişiye duyulan hayranlık ile yetkinlik koşullarında düşünmek, geleceği görmemezlik.

Biz bunu tartışırken falan partinin ya da filan partinin, falan kişinin ya da filan kişinin sempatisiyle, karşı sempatisi dengesinde tartışmamalıyız. Bu kişileri aşan, bu parti dönemini aşan, bir toplumun siyasal olarak sürekliliğini, bütünlüğünü ve varlığını ilgilendiren, temelden ilgilendiren bir konudur.

HAYIR

Mühendis, Mimar Ve Şehir Plancıları Anayasa Değişikliği Referandumunda Hayır Diyor

BİZ,

Mühendisiz, mimarız, şehir plan-
cısıyız.

Hepimizin üzerinde yaşadığı ve
kullandığı; alt yapıyı, enerjiyi, demir-
yollarını, karayollarını, su şebekelerini,
köprüleri, barajları, limanları, fabrika-
ları, konutları, kısaca gündelik hayatı
inşa ediyor, yeniden yaratıyor ve ge-
leceği yeniden kurguluyoruz.

Etrafımızda gördüğümüz insan
eliyle yaratılmış her eşyada, mekânda,
aklımızın, bilgimizin, deneyimlerimizin
emeği var.

Emeğiyle geçinen yurttaşız, işsiziz,
emekliyiz.

Küçük işletme, küçük işyeri sahibi
olsak da binbir güçlkle boğuşuyoruz.

Çocuklarımızı okutmaya çalışıyo-
ruz. Geleceğimizi var etme çabasın-
dayız.

Mühendislik, mimarlık ve şehir
planlama bölümlerinde öğrenciyiz,
öğretim üyesiyiz.

Bu ülkenin yurttaşları olarak ka-
nun önünde eşitlik ilkesi ihlal edilse
de haklarımız var.

Kendimize, çocuklarımıza, halkımı-
za, ülkemize karşı sorumluluklarımız
var.

ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİ İÇİN BİZDEN GÖRÜŞ ALINDI MI?

Yapılmak istenen bir anayasa
değişiklik önerisi değil, fiili uygulama-
larla adım adım gerçekleştirilen rejim
değişikliğinin meclis aracılığıyla yasal-
laştırılma girişimidir.

Bu ülkenin düşünen, üreten, var
eden hiçbir kurumundan görüş alın-
madı.

Halktan ve örgütlerimizden hiç
görüş alınmadı.

Anayasa hukukçularından, baro-
lardan, üniversitelerin hukuk kürsüle-
rinden görüş alınmadı.

Anayasal kuruluşlardan görüş alın-
madı. Kamu yararına faaliyet gösteren
oda, birlik, dernek, vakıf ve kuruluş-
lardan görüş alınmadı.

BİZDEN NE İSTİYORLAR ,

Ne yazık ki ülkenin yönetiminde
söz sahibi değiliz. Ülke yönetiminde
yerimiz yok. Biz onlar için varız, on-
larsa sadece kendileri için. Şimdiyse
sorunları çözmek için değil kendileri
için daha fazla yetki istiyorlar.

Nasıl bir yönetimi konuşmadan,
tartışmadan, anlatmadan, dinleme-
den, sorgulamadan sadece oy verme-
mizi istiyorlar.

HAYIR

Ülkemizin Kaynak ve
Varlıklarının Talanına
İzin Vermeyeceğiz!

tmmob
TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

Bizim sözümüz ise elbette HAYIR !

NELER DEĞİŞİYOR NEDEN HAYIR?

Anayasa değişikliği köklü bir değişimdir.

Cumhurbaşkanı başdanışmanlarından birinin söylemiyle, “*Hükümet sistemi Meclisten kovuluyor. Bu sistemde yürütme Meclisten kovuldu. Tek kişilik hükümet*” geliyor.

Bu “Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi” olarak nitelendirilse de aslında bir hükümet, yani Meclise karşı sorumlu olan bir kurul kalmıyor. Yasama, yürütme, yargı kuvvetlerinin ayrılığı ilkesi yok ediliyor. Çünkü yürütme yetkisinin bütünü, genişletilen yeni yetkilerle birlikte artık Cumhurbaşkanında toplanıyor!

Cumhurbaşkanlığı Görev ve Yetkisi

Cumhurbaşkanına, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ve yönetmelik çıkarma yetkisi veriliyor.

Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Bakanlıkların

kurulmasını, kaldırılmasını sağlayabiliyor, görev, yetki ve teşkilat yapısını belirleyebiliyor.

Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle üst kademe kamu yöneticilerini atama, görevlerine son verme ve atanmalarına ilişkin usul ve esasları belirleyebileceği yetkiye sahip oluyor.

Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanları atama ve görevlerine son verme yetkisi veriliyor.

Cumhurbaşkanına milli güvenlik politikalarını belirleme ve gerekli tedbirleri alma yetkisi veriliyor.

Genelkurmay Başkanını atayabiliyor ve Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle de görev ve yetkilerini belirleyebiliyor.

Milli Savunma Bakanlığı'nın, Genelkurmay ve kuvvet komutanlıkları ile ilişkisi, görev ve yetkileri de kanun ile değil Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenebiliyor.

Devlet Denetleme Kurulu'nun

görev ve yetkileri kanun ile değil, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenleniyor. Kurul, kanunda belirlenen nitelikteki kişiler arasından değil, Cumhurbaşkanının dilediği gibi yapacağı atamalarla belirleniyor.

Cumhurbaşkanının, kamu idari yapısı (merkezi ve mahalli idareler), kamu kurumu niteliğindeki özerk meslek kuruluşlarının tamamı, sendikalar, kamu yararına faaliyet gösteren dernekler ve vakıflar üzerinde hâkimiyet kurması sağlanıyor. Bu kuruluşların özerklikleri budanıyor veya ortadan kaldırılıyor, sendikaların, derneklerin, vakıfların, toplum örgütlenmelerinin bağımsızlığı kalmayarak tekipleştiriliyor.

Bu şekilde tamamen Cumhurbaşkanının inisiyatifine girecek olan DDK'nin tüm kamu kurum ve kuruluşları, sermayesinin yarısından fazlasına bu kurum ve kuruluşların katıldığı her türlü kuruluş, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında, her düzeydeki işçi ve işveren meslek kuruluşlarında, kamuya yararlı derneklerle vakıflarda, her türlü inceleme, araştır-

ma ve denetlemeleri yapma yetkisine, **idari soruşturma** yapma yetkisi de ekleniyor.

Parlamentar sistemde kanun ile belirlenen, Meclise ait bu yasama yetkileri tek elde toplanarak Cumhurbaşkanına veriliyor.

Cumhurbaşkanı kararnamesi çıkarma yetkisi,

Meclisin yasama/kanun yapma yetkileri büyük ölçüde ortadan kaldırılıyor, sınırlanıyor, birçok belirsizlik ve istismanın önü açılıyor.

Cumhurbaşkanı, kişi hak ve ödevleri hariç yürütmeye ilişkin her konuda kararname çıkarabiliyor. Olağanüstü hallerde ise sınırlama olmadan her konuda kararname çıkarabiliyor.

TBMM'nin çıkaracağı kanunlar Cumhurbaşkanının onayına giderken, Cumhurbaşkanı kararnameleri Meclise gitmeyerek, doğrudan Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giriyor!

Bu uygulamayla devletin *yasa ile düzenlenmesi* ilkesi de ortadan kaldırılıyor. Kanunla düzenlenmesi gereken bir konuda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi yayımlandığında başvurabilecek bir makam veya mekanizma yok, tanımlanmıyor. Anayasa Mahkemesi'ne bu konuda bir ek yetki verilmiyor.

Yani, Cumhurbaşkanının otoriter vesayeti altına alınmış bir kamu idari yapısı, devlet yapısı ve yeni bir toplumsal yapı oluşuyor!

Yargı tamamen güdümlü hale geliyor.

Sayısı 15'e düşürülen Anayasa Mahkemesi üyelerinin 12'sini Cumhurbaşkanı, 3'ünü Meclis yani çoğunluk partisi belirliyor.

Üye sayısının 13'e, daire sayısının 2'ye düşürüldüğü Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun 6 üyesini Cumhurbaşkanı, 7 üyesini Meclis yani çoğunluk partisi belirliyor.

Partili Cumhurbaşkanının atayacağı Adalet Bakanı Kurul Başkanı; Bakanlık Müsteşarı HSK'nin tabii üyesi oluyor.

Yargıtay Genel Kurulu, Danıştay Genel Kurulu, Türkiye Adalet Akademisi Genel Kurulu başta olmak üzere yargının kendisi ve seçim usulü dışlanıyor.

Hâkimler ve Savcılar Kurulu, yargının bütününe hâkim oluyor.

Yani "bağımsız ve tarafsız" kelimeleriyle süslenmiş ama gerçekte bağımsızlığı yok edilmiş, yanlı, güdümlü bir yargı oluşuyor!

Yasama organı olan TBMM'nin görev ve yetkileri sınırlanıyor, Meclis işlevsizleştiriliyor.

Cumhurbaşkanının 2015 yılı Mart ve Nisan aylarında sarf ettiği, *parlamentar sistem bekleme odasına alındı*

Anayasa değişikliği maddeleri hazırlanırken hiç kimsenin görüşü alınmadı.

sözlerinin gereği bu anayasa değişikliği ile yerine getiriliyor.

Meclisin görev ve yetkilerinden *belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek hükmü, TBMM'nin görev ve yetkilerinin* arasından çıkarılıyor ve kararname çıkarma yetkisi doğrudan Cumhurbaşkanına geçiyor. Bu şekilde Meclisin kanun yapma yetkisi Cumhurbaşkanı kararnameleri ile sınırlanıyor.

Hükümetin kurulmasında ya da göreve devam etmesinde meclisten güvenoyu alınması uygulaması kaldırılıyor. Başbakan ve bakanların güvensizlik nedeniyle düşürülmesine olanak sağlayan gensoru yetkisi Meclisin elinden alınıyor. Meclisin yürütmeyi denetleme hakkı gasp ediliyor.

Gensoru ve benzeri denetim araçları zaten zor işlerken yapılacak değişikliklerle soruşturmalardan kaçınma, muhatapsızlık ve bilgi edinememek anayasal zemin bulmuş oluyor.

Taşeron işçilerin kadrolu olması değişikliğin hangi maddesinde var?

Tek yürütme gücü olan Cumhurbaşkanının olağanüstü yetkilerinin gölgesinde kalacak bir meclis oluşturuluyor,

Yürütmeyi dengeleme, frenleme, denetleme yetkileri aşırı bir şekilde sınırlanıyor,

Devlet organlarının kanunla düzenlenme kuralının terk edilmesinde olduğu gibi, birçok alanda yasa yapma yetkisi elinden alınıyor,

Cumhurbaşkanının partisinin çoğunluğundaki bir Meclis hedefleniyor.

Yürütme ve Denetim

Anayasaların en temel özelliği olan iktidarların yürütme yetkilerinin, hukuk kuralları temelinde, yasama/kanun yapma organı ve yargı bağımsızlığı üzerinden sınırlanması, denge-lenmesi, frenlenmesi ve denetime tabi olması kaldırılıyor.

Cumhurbaşkanının yürütme işlevinin sembolik olduğu, **yürütmenin ana**

organının Meclise tabi Bakanlar Kurulu-Hükümet olduğu temsili-parlamentar demokrasi yok ediliyor.

Seçim Kanunu, Siyasi Partiler Kanunu, diğer birçok antidemokratik kanunla, antidemokratik liderlik sultaları ve fiili uygulamalarla aşındırılan ve demokratik yönde gelişmesi akamete uğratılmasına karşın parlamenter sisteme dayalı Anayasal düzen tümüyle tasfiye ediliyor.

Bütün yetkileri elinde toplayan totaliter bir yönetim tarzı egemen kılınmaya çalışılıyor,

ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİNDE BAŞKA NELER VAR?

Yukarıda belirtilenler dışında ve değişen maddelerle bağlantılı diğer değişiklikler de şöyle:

Milletvekili sayısı 550'den 600'e çıkarılıyor. Milletvekillerinin parti liderleri tarafından belirlendiği, %10 seçim barajının hüküm sürdüğü bu antidemokratik sistem içinde, milletvekili sayısındaki bu artışın dengeli ve adaletli bir dağılım veya çoğulculuk sağlanacağı açıktır. Sadece koltuk sayısı ve makam konumunun arttırılması için iktidar lehine ve maliyeti halka yüklenen bir değişiklik yapıyor.

Milletvekili seçilme yaşı 25'ten 18'e düşürülüyor. Siyasi Partiler Kanunu ile parti içi demokrasi mekanizmalarının bulunmadığı, partilerin fiili

işleyişi ile lider sultasına izin verildiği ve milletvekillerinin çoğunun liderler tarafından belirlendiği düşünülünce, bu değişikliğin gençlerin siyasete katılımını sağlamayacağı açıktır. AKP, genç nüfusa Anayasa oylamasında evet oyu kullanması için sahte bir umut dağıtıyor.

Partiler ortak Cumhurbaşkanı adayı çıkaramıyor! Milletvekilleri arasından Cumhurbaşkanı adayı olabile ve Cumhurbaşkanlığına 20 milletvekilinin teklifi ile seçimlerde yüzde 10 barajını geçen siyasi partilerin ortak aday gösterme hükümleri çıkarılıyor. Oyların yüzde beşini almış olan siyasi partiler ile en az yüzbin seçmenin aday gösterebileceği yeni bir antidemokratik baraj sistemi getiriliyor.

Partili Cumhurbaşkanı *Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisi ile ilişkisi kesilir* hükmü çıkarılarak Cumhurbaşkanının siyasi parti üyesi/başkanı olmasının önü açılıyor ve **Cumhurbaşkanı istediği an partili olabiliyor!** Değişiklik teklifinin kabulü halinde, değişikliklerin çoğunun birlikte yapılacak ilk TBMM ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucu Cumhurbaşkanının göreve başladığı tarihte; ama *Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisi ile ilişkisi kesilir* hükmü, halk oylamasının akabinde yürürlükten hemen kaldırılıyor.

Milletvekilliği genel seçimi ile Cumhurbaşkanı seçimi aynı gün yapılmak üzere birleştiriliyor. Bu değişiklikte partili, hatta parti başkanı olabilecek Cumhurbaşkanı adayına aynı

Bariş İçinde Birazada Yaşamdan Vazgeçmeyeceğiz!

tmmob
TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

zamanda partisinin de millet vekili adaylarını belirleyebilme olanağı sağlanıyor. Cumhurbaşkanı, bu yöntemle meclis çoğunluğunu kontrol edebilme gücüne sahip oluyor.

Cumhurbaşkanının “Nitelikleri ve tarafsızlığı” şeklindeki madde başlığı, yani *tarafsızlık* yükümlülüğü kaldırılıyor.

Cumhurbaşkanının Meclise karşı siyasi sorumluluğu kalmıyor, *Sorumluluk ve sorumsuzluk hali* şeklindeki madde başlığı kaldırılıyor.

Cumhurbaşkanının Cezai Sorumluluğu :

Cumhurbaşkanı, yardımcılar ve bakanları hakkında, *soruşturma açılmasının istenmesi, soruşturma açılmasına karar verilmesi* ve en son *Yüce Divana sevk* kararından oluşan üç aşamalı bir süreç getiriliyor. TBMM üye tamsayısının *salt çoğunluğu* (301 oy), üye tamsayısının *beşte üçü* (360 oy) ve üye tamsayısının *üçte ikisi* (400 oy) koşulu ile yargılanma fiilen zorlaştırılıyor.

Cumhurbaşkanının görevde bulunduğu sürede işlediği iddia edilen suçlar için görevi bittikten sonra da bu madde hükmü uygulanır denilerek yeni bir dokunulmazlık getiriliyor.

Meclis dışından atanabilecek olan **Cumhurbaşkanı yardımcılar ve bakanları, Meclise değil Cumhurbaşkanına karşı sorumlu** olacaklar. Cumhurbaşkanı yardımcılar ve bakanları, **görevleriyle ilgili olmayan suçlarda yasama dokunulmazlığına ilişkin hükümlerden yararlanma** hükmü ile koruma altına da alınıyorlar.

Cumhurbaşkanına Vekâlet Etme

Meclis Başkanının, gerekli durumlarda Cumhurbaşkanına vekillik etme ve ona ait yetkileri kullanabilmesine son veriliyor ve meclis devre dışı bırakılıp bu yetki *Cumhurbaşkanı yardımcısına* veriliyor! **Bu düzenleme ile cumhurbaşkanlığı makamı meclis dışı kişilere devrediliyor.**

Cumhurbaşkanının görev süresi uzatılıyor!

Bir kimse en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebilir Anayasa hükmü teklifte korunmuş olduğu halde, bu hükmün ihlaline yönelik düzenlemeler yapılıyor.

Genel seçime bir yıldan fazla kalmışsa seçilen Cumhurbaşkanı Türkiye Büyük Millet Meclisi seçim tarihine kadar görevine devam eder. Kalan süreyi tamamlayan Cumhurbaşkanı açısından bu süre dönemden sayılmaz hükmü getiriliyor.

Diğer bir değişiklikte, *Cumhurbaşkanının ikinci döneminde Meclis tarafından seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde, Cumhurbaşkanı bir defa daha aday olabilir* hükmüyle, Cumhurbaşkanının Meclisin feshi yoluyla kendi görev süresini uzatması imkânı tanınıyor. Böylece **bir kimse en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebilir hükmü fiilen değiştiriliyor.**

Cumhurbaşkanı, seçimlerin yenilenmesine tek başına karar alabiliyor, Meclis ise seçimleri yenilemek için üye tamsayısının ancak *beşte üç çoğunluğu* (360 oyu) ile karar verebiliyor.

Cumhurbaşkanının görevini uzatmak ve seçimleri yaptırmamak adına ülkeyi savaş koşullarına götürme yetkisine ve olanağına sahip olacağı göz ardı edilemez bir durumdur.

Olağanüstü hal kararını Cumhurbaşkanı tek başına alabiliyor!

Yürürlükteki halinde, *Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, Milli Güvenlik Kurulunun da görüşünü aldıktan* sonra ilân edilen OHAL kararı, doğrudan Cumhurbaşkanı kararına bağlı hale geliyor.

Yürürlükte bulunan KHK'ler, tüzükler, Başbakanlık ve Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikler vb. işlemlerin, yürürlükten kaldırılmadıkça geçerliliğini sürdürmesi; bu yetkilerin Cumhurbaşkanı tarafından kullanılması hükmü getiriliyor.

Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyelerinin referandum sonrası en geç

otuz gün içinde belirlenerek görevlerine başlamaları hükmü getiriliyor.

Mali ve Ekonomik Hükmüler

Ülkenin merkezi yönetim bütçesini belirleme yetkisi Cumhurbaşkanıya veriliyor!

Bütçe kanun teklifinin TBMM'ye artık Cumhurbaşkanı tarafından sunulması yanında, Meclisi gereksizleştiren bir hüküm de getiriliyor. Meclis ilgili sürede bütçeyi karara bağlayamazsa, Cumhurbaşkanı, bir önceki yılın

değerleme oranına göre artırarak bütçeyi yürürlüğe koyabiliyor! Yani, **Cumhurbaşkanı kendi belirlediği bütçeyi yine kendisi onaylamış oluyor.** *Meclis görüşmesi de çıkarılıyor; Genel Kurulda kamu idare bütçeleri ile değişiklik önermeleri, üzerinde ayrıca görüşme yapılmaksızın okunur ve oylanır* hükmü ile Meclisin bir yasama yetkisi daha budanıyor.

BU DEĞİŞİKLİKLERE NEDEN HAYIR DİYORUZ!

Görüldüğü üzere, yapılmak istenen değişiklik, iktidarın iktidarını daha sert bir şekilde koruyabilmesi, ömrünü uzatabilmesi içindir.

Ülkemiz anayasa değişikliği kabulü halinde hukuk devleti olmaktan çıkacak dikta rejimi olarak anılacaktır.

Yapılmak istenen değişiklik, ülke yönetimini tek bir kişiye bırakmaktadır.

Yapılmak istenen değişiklik, ayakların baş olmasına şiddetle karşı çıkanların mutlakî totaliter iktidarı içindir.

Yapılmak istenen değişiklik, sömürü, rant düzeninin otoriter tarzda sürmesi içindir.

Yapılmak istenen değişiklik, yolsuzlukların dokunulmazlık sağlayarak sürmesi içindir.

Yapılmak istenen değişiklik, nesillerin alın terinin ürünü olan kamu kaynak ve varlıklarının talanı içindir.

Yapılmak istenen değişiklik, Osmanlı'dan Cumhuriyete uzanan anayasal kazanımları, anayasal gelenekler ve birikimi ayaklar altına almaktadır.

Yapılmak istenen kişi anayasasıdır.

Yapılmak istenen, daimi olağanüstü hal rejimidir.

Yapılmak istenen, bir dikta düzeninin kuruluşudur.

Bu değişiklikte bir istibdat rejimi var.

Açık ki, bu değişiklikte biz yokuz, hiç birimiz yok. Yalnızca nasıl yönetileceğimiz var.

Bu değişiklikte Cumhurbaşkanı/Devlet Başkanı/Parti Başkanı var, HALK YOK.

Bu değişiklikte halkın dertleri, sorunları, istekleri, dermanları yok.

Bu değişiklikte emekliye, emekçiye, işçiye destek yok. İşsize iş yok.

Bu değişiklikte halkın günlük yaşamında sağlayacağı hiçbir fayda yok.

Bu değişiklikte demokrasi yok.

Bu değişiklikte memleket yok.

Bu değişiklikte, Başbakanın söylediği *hayr* da yok.

Bu nedenlerle,

Biz mühendis, mimar ve şehir plancıları HAYIR oyu kullanacağız.

Ülkemiz, halkımız ve geleceğimiz için HAYIR oyu kullanacağız.

Eşit, özgür, demokratik, laik, barış, huzur, refah içinde bir Türkiye için HAYIR oyu kullanacağız.

Oylarımızı mutlaka kullanacak, sandıklara sahip çıkacağız.

Yurttaşlarımızı da bu değişikliğe “Hayır” demeye, Anayasa değişikliğini reddetmeye, ülkemizin sahipsiz olmadığını göstermeye, demokrasiyi

kazanmaya, Cumhuriyet ve laiklik mücadelesini sahiplenmeye davet ediyoruz.

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

HAYIR

Ülkemiz, Halkımız ve Mesleğimiz İçin Mücadele Etmekten Vazgeçmeyeceğiz!

tmmob
TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

MEVCUT SEÇİM SİSTEMİNİN HATALARI / SORUNLARI

ÇÖZÜM

Seçim mahalline gelmeyen seçmenlerin gelmiş gibi gösterilmesi	↑	Öncelikle tercih çipli nüfus cüzdanlarının kullanılması veya diğer yöntem olarak seçmen kartlarının barkodlanarak seçim mahallinde sisteme okutulması
Oy pusulalarının değiştirilmesi, kaybolması (Oy pusulalarının hazır mühürlü olarak seçim mahalline dışarıdan seçmenlerce sokulma ihtimali)	↑	Barkod sisteminin oy pusulasında kullanılması ile taklit edilmesi güçleştirilecek ve kaybolma ihtimaline karşın kullanılan oy pusulası görüntüsünün sisteme taranması
Geçerli / Geçersiz oy pusulasının tespitinde yaşanan karmaşa	↑	Web tabanlı program sayesinde tespitin sistem tarafından otomatik yapılması
Tutanaklara / Y.S.K. sistemine yanlış oy sayılarının girilmesi	↑	Web tabanlı programın oy pusulası hesaplamalarını yaparak tutanakları ilgililerce imzaya hazır hale getirmesi, tabloya geçerli/geçersiz oy sayısını kısa sürede yansıtması
Sandık Kurulunca sandıkların açılması ve tespiti esnasında ortaya çıkan sorunlar	↑	Oy verme işleminin sonlandırılması ile seçim mahallindeki seçim sorumlusunun huzurunda tüm sandıkların toplanarak müşahitlerin huzurunda açılması
Siyasi Partilerce müşahit görevlendirmede zorluk çekilmesi	↑	Oy verme işleminin sonlandırılması ile seçim mahallindeki müşahit sayısının azaltılarak seçim sorumlusunun huzurunda az sayıda müşahit görevlendirilmesi

Seçim sonuçları netleşinceye kadar, Y.S.K. Web servisinin yönetildiği alana belirli koşullardaki Siyasi Parti temsilcilerinin müşahit olarak (Yazılım Uzmanı Bilgisayar Mühendisi + Hukukçu) görevlendirilmeleri ve o alana başka kimsenin alınmaması

Sonuç olarak;

1. Seçime gelmeyen vatandaş tespit edilmiş,
2. Kullanılacak mükerrer oyun önüne geçilmiş,
3. Taklidi yapılacak geçersiz oy pusulası sistemce tespit edilmiş,
4. Sayım esnasında müdahalelere son verilerek hızlı sayım sonucu sistem tarafından elde edilmiş,
5. Fazla müşahit seçimde yorulmayarak iş bölümü daha efektif yapılmış,
6. Bilgisayar sistemine müdahale edilememiş olacaktır.

“Hayır ve Ötesi”

“Hayır ve Ötesi” için çağrı

Tek bir kişinin tüm yetkileri kendi ellerinde toplama girişimleri ve keyfi yönetim tarzı, çok küçük bir azınlık dışında, herkese zarar vermeye başladı. Ülkemizin kaderinin, kapalı kapıların ardındaki kirli pazarlıklarla hazırlanıp zor yoluyla dayatılmak istenen anayasa değişiklikleriyle belirlenmesine izin verilemez.

Halkın kendi kaderini kendi ellerine almayı başaramadığı her yerde, ülkenin kaderi küçük azınlıklar ve bazen de tek bir kişi tarafından belirlenir. Bugün yaşadığımız temel sorunlar, halkın karar alma süreçlerinin dışında tutulmasının sonuçlarıdır. Başkanlık da, her şeyden önce, bu durumu kalıcılaştırmak için isteniyor.

Eşitlik, özgürlük, kardeşlik ve barış isteyen, her türden dinsel inanç sömürüsüne karşı laikliği savunan tüm yurttaşları, bu hedeflere ulaşmanın ilk adımı olarak başkanlık planlarını boşa çıkarma mücadelesinde birleşmek üzere, “Hayır ve Ötesi”ne çağırıyoruz. “Hayır ve Ötesi”, AKP ve MHP tarafından dayatılan Anayasa değişikliklerine halkın HAYIR demesini kolaylaştırmak ve referandum günü HAYIR oylarını korumak için bir yurttaş inisiyatifi olarak kuruldu.

“Hayır ve Ötesi”nin internet sitesi, yurttaşların istedikleri bilgilerini paylaşarak, HAYIR çalışmalarına istedikleri bölgede katılmalarını, referandum günü de sandık görevliliği görevini eşgüdüm halinde sürdürmelerini sağ-

lamak üzere tasarlandı. Çalışmalarda tüm önemli merkezî kararlar tüm katılımcılar tarafından, tüm önemli alt grup kararları ilgili alt grupların katılımcıları tarafından alınacak.

Bu amaç doğrultusunda, internet sitesi ve bağlı sosyal medya mecraları aracılığıyla katılımcılar arasında bilgi paylaşımı, tartışmalar ve önemli kararlara ilişkin oylamalar yapılacaktır.

“Hayır ve Ötesi”nin çağrı metnini benimseyen herkes bu çalışmaya katılabilecek, yerel toplantılar düzenleyebilecek, alt gruplar kurabilecek, çağrı metnindeki ilkeler doğrultusunda çalışmalar yürütebilecek. “Hayır ve Ötesi” için görev başına çağırıyoruz!

Amaçlar

Cumhurbaşkanlığı referandumundan “hayır” sonucunun çıkmasını sağlamak için ortak çalışmalar yapmak, bunlarla ilgili bilgileri ve deneyimleri paylaşmak.

Sadece üyelerin okuyup yazabileceği, oylamaların yapılacağı ve mobil cihazlarda kullanım kolaylığı gözetilen forum uygulamaları aracılığıyla, başta “Ak troller” olmak üzere kötü niyetli unsurlardan mümkün olduğunca korunan bir sosyal medya ortamı yaratmak. Referandum günü müşahitlik, sandık görevliliği ve avukatlık görevi yapan yurttaşlar olarak HAYIR oylarını korumak.

Referandum sonrasında da çağrı metninde belirtilen amaçlar doğrultusunda ortak mücadelenin sürdürülmesinin zeminini hazırlamak.

Bizi Arayın

+90 542 234 86 58

+90 542 234 87 58

+90 533 783 77 84

<http://www.hayirveotesi.org/>
[facebook: hayirveotesi.org](https://www.facebook.com/hayirveotesi.org)

OYUM GÜVENDE

-Biz Kimiz-

OYUM GÜVENDE

Oyum Güvende, seçim ve sandık güvenliği hakkında kaygıları olan insanların bir araya gelerek oluşturduğu bir sandık güvenliği çalışmasıdır. Çalışmanın amacı, referandumda verecekleri oyun sandığa en doğru biçimde yansımaları isteyenlere destek olmaktır. Bu kanal aracılığıyla sandık kurulu üyeliği, müşahitlik eğitimlerinin duyurmak, sandık güvenliğini sağlamak için #BirlikteHayır diyenlerin iletişimini sağlamak için çalışır. Bunun için sandığa gitmeyi örgütleyen ve sandık güvenliğini sağlamak adına çalışan herkesle çalışmaya açıktır. Oyum Güvende katılımı ve çoğulculuğu esas alır.

-Her Yerdeyiz-

www.oyumguvende.org
[tw/@oyum_guvende](https://twitter.com/oyum_guvende)
[tw/@dib_ankara](https://twitter.com/dib_ankara)
[tw/@demokrasiicinl](https://twitter.com/demokrasiicinl)
[fb/DIBAnkara](https://facebook.com/DIBAnkara)
[fb/Demokrasiicinbirlik](https://facebook.com/Demokrasiicinbirlik)
oyumguvende@gmail.com

"Oyum Güvende Olsun!"
diyorsa bu formu tam olarak
doldurman çok önemli!

"Oyum Güvende", Demokrasi İçin
Birlik'in (DİB) sandık
güvenliği çalışmasıdır. Bu form, 16
Nisan 2017 tarihli
anayasa değişikliği referandumu
öncesinde ve 16 Nisan'da
referandum gününde nerede, ne kadar

ve nasıl katkı vermek istediğini anlamak
ve en uygun zamanda, en uygun yere
yönlendirebilmeniz için.

16 Nisan'da verdiğin oyun sandığa en
doğru şekilde yansımaları için haydi sen
de harekete geç!

Bu formu doldurmakla sen de DİB'in
HAYIR ÇEMBERİ'ne katılmış olacaksın!

Ekte yer alan formu doldurup şubemize göndererek veya oyumguvende.org/sendekatil
internet adresine başvurarak siz de oyum güvende ekibine katılabilirsiniz.

İlçe: _____

Mahalle: _____

Referandum öncesinde nasıl katkı verebilirsiniz?*

- Ev ziyaretleri yaparım.
- Mahalle, sokak çalışmalarında yer alırım.
- Otomobilimle destek olurum.
- Grafik tasarım yaparım.
- Sosyal medya çalışmasına katkı veririm.
- Avukatım, hukuki destek verebilirim.
- Diğer

Referandum günü (16 Nisan 2017) nasıl katkı verebilirsiniz?*

- Kendi mahallemde sandık gözlemcisi(müşahit) olabilirim.
- Nerede ihtiyaç varsa orada sandık gözlemcisi(müşahit) olabilirim.
- Avukatım, "Her Okula Bir Avukat" çalışmasında görev alabilirim.
- Referandum günü otomobilimle gezici ekiplere destek olabilirim

Referandum günü sandık başı görevi için eğitime ihtiyacınız var mı?

Bu soru sandık başı görev almak isteyenler içindir.

- Evet Hayır

Referandum günü (16 Nisan 2017, Pazar) görev almak istediğiniz

Siyasi Parti ile ilgili belirli bir tercihiniz var mı?*

- Farketmez Diğer

İletişim bilgileri:

İsim-Soyisim:

Telefon numarası:

E-Mail adresi:

**Cumhuriyet,
Demokrasi ve
Laiklik için**

HAYIR

tmmob
TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

M BÜLTEN

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI ANKARA ŞUBESİ
HABER BÜLTENİ SAYI: 2017 / 02 **ankara**

